

برنامه درسی

رشته فلسفه و کلام اسلامی

مقطع کارشناسی پیوسته

پیشنهادی دانشگاه زنجان و جمعی از دانشگاه‌های کشور

(دانشگاه فردوسی مشهد، دانشگاه الزهراء، دانشگاه خوارزمی، دانشگاه قزوین، دانشگاه شهید چمران، دانشگاه

رازی، دانشگاه ایلام، دانشگاه میبد، دانشگاه شاهد)

گروه علوم انسانی

۱۴۰۱

فصل اول:

مشخصات کلی رشته فلسفه و کلام اسلامی

مقدمه

هر ملتی موظف به احیاء، حفظ و ارتقاء میراث علمی خویش است. در میان شاخه‌های مختلف علوم، فلسفه اسلامی و کلام اسلامی دو علم مهم نظری هستند که میراث فیلسوفان و متکلمان اسلامی بزرگی چون: فارابی، ابن سینا، سهروردی، خواجه نصیرالدین طوسی، ملاصدرا، شیخ صدوق، شیخ مفید، سید مرتضی، شیخ طوسی و دیگران هستند. هستی‌شناسی از منظر فیلسوفان مسلمان و آشنائی به اصول اعتقادی دین اسلام از منظر متکلمان اسلامی موضوع این رشته است. رشته فلسفه و کلام اسلامی در مقطع کارشناسی، درصدد است با آموزش اندیشه‌های فیلسوفان و متکلمان ایرانی-اسلامی میراث ارزشمند بازمانده از آنها را حفظ و آن را به نسل‌های آینده منتقل کند. همچنین با آموزش دانشجویان در این مقطع، زمینه برای ادامه تحصیل دانشجویان در مقاطع تحصیلات تکمیلی کارشناسی ارشد و دکتری فراهم کند تا محققانی توانمند در این علوم اسلامی تربیت شوند.

تعریف رشته

رشته فلسفه و کلام اسلامی چنان که از نامش پیداست، از دو قلمرو فلسفه اسلامی و کلام اسلامی تشکیل شده است که با توجه به اشتراک بسیاری از مسائل این دو علم، قصد دارد فلسفه اسلامی را در کنار کلام اسلامی آموزش دهد و در کنار آزاداندیشی فلسفی، به دین‌شناسی عقلی اسلامی نیز پردازد و مسیری را که فیلسوفان مسلمان متقدم چون: کندی، فارابی، ابن سینا و دیگران با ادغام فلسفه یونان و دین اسلام آغاز کردند، ادامه دهد و با آموزش اندیشه‌های فیلسوفان غربی و اسلامی در کنار اندیشه‌های کلامی اسلامی ضمن آموزش تطبیقی فلسفه، اسلام عقلی و استدلالی را نیز آموزش دهد.

اهداف رشته

آشنایی با مسائل فلسفه و کلام اسلامی و اندیشه‌های فیلسوفان و متکلمان مسلمان در هستی‌شناسی و عقائد اسلامی، احیاء و حفظ میراث فلسفه و کلام اسلامی و انتقال آن به نسل‌های آینده.

مشخصات کلی رشته:

عنوان رشته: فلسفه و کلام اسلامی

دروس عمومی	۱۲ واحد
دروس پایه	۳۰ واحد
دروس تخصصی الزامی	۸۰ واحد
دروس تخصصی انتخابی	۱۴ واحد
جمع کل واحدها	۱۳۶ واحد

فصل دوم:
جدول های دروس

۱. جدول دروس عمومی (۱۲ واحد)

ملاحظات	پیش نیاز	ساعت			تعداد واحد	نام درس	کد درس
		جمع	عملی	نظری			
	-	۳۲	-	۳۲	۲	ادبیات فارسی ۱	۱
	-	۱۶	-	۱۶	۱	ادبیات فارسی ۲	۲
	-	۳۲	-	۳۲	۲	انگلیسی عمومی ۱	۳
	-	۱۶	-	۱۶	۱	انگلیسی عمومی ۲	۴
	-	۳۲	۳۲	-	۱	تربیت بدنی ۱	۵
	-	۳۲	۳۲	-	۱	تربیت بدنی ۲	۶
	-	۳۲	-	۳۲	۲	اخلاق اسلامی	۷
	-	۳۲	-	۳۲	۲	دانش خانواده و جمعیت	۸
از این جدول حذف گردیده است.*	-	-	-	-	-	اندیشه اسلامی ۱ و ۲	۹
از این جدول حذف گردیده است.**	-	-	-	-	-	فلسفه اخلاق	۱۰
از این جدول حذف گردیده است.**	-	-	-	-	-	تاریخ تحلیلی صدر اسلام	۱۱
		۲۲۴	۶۴	۱۶۰	۱۲	جمع	

* از آنجا که در رشته فلسفه کلام اسلامی، محتوا و سرفصلهای درس اندیشه اسلامی ۱ و ۲ شامل خداشناسی، نبوت و در دروس کلام اسلامی ۱ و ۲ و ۳ به طور تخصصی آموزش داده می شود، دانشجویان این رشته از گذراندن این دروس عمومی معاف هستند.

** از آنجا که در رشته فلسفه و کلام اسلامی، درسی با عنوان فلسفه اخلاق (مندرج در جدول دروس تخصصی) ارائه می شود، این درس از جدول دروس عمومی حذف گردید.

*** با توجه به اینکه دانشجویان این رشته درس تاریخ تحلیلی صدر اسلام را در برنامه درسی خود دارند، از گذراندن درس عمومی تاریخ تحلیلی صدر اسلام معاف هستند.

۲. جدول دروس پایه (۳۰ واحد)

پیش نیاز	ساعت			تعداد واحد	نام درس	کد درس
	جمع	عملی	نظری			
-	۳۲	-	۳۲	۲	ادبیات عرب (۱)	۱۲
ادبیات عرب ۱	۳۲	-	۳۲	۲	ادبیات عرب (۲)	۱۳
ادبیات عرب ۲	۳۲	-	۳۲	۲	ادبیات عرب (۳)	۱۴
ادبیات عرب ۳	۳۲	-	۳۲	۲	ادبیات عرب (۴)	۱۵
-	۶۴	-	۶۴	۴	منطق (۱)	۱۶
منطق ۱	۶۴	-	۶۴	۴	منطق (۲)	۱۷
منطق ۲	۳۲	-	۳۲	۲	منطق (۳)	۱۸
-	۳۲	-	۳۲	۲	زبان تخصصی انگلیسی (۱)	۱۹
-	۳۲	-	۳۲	۲	زبان تخصصی انگلیسی (۲)	۲۰
-	۳۲	-	۳۲	۲	تاریخ تحلیلی صدر اسلام	۲۱
-	۳۲	-	۳۲	۲	آشنایی با ادیان بزرگ	۲۲
-	۳۲	-	۳۲	۲	آشنایی با کلیات علوم قرآن	۲۳
-	۳۲	-	۳۲	۲	روش تحقیق	۲۴
	۴۸۰	-	۴۸۰	۳۰	جمع	

۳. جدول دروس تخصصی الزامی (۸۰ واحد)

پیش نیاز	ساعت			تعداد واحد	نام درس	کد درس
	جمع	عملی	نظری			
-	۳۲	-	۳۲	۲	کلیات فلسفه	۲۵
-	۶۴	-	۶۴	۴	حکمت متعالیه (۱): وجودشناسی (۱)	۲۶
حکمت متعالیه (۱)	۶۴	-	۶۴	۴	حکمت متعالیه (۲): وجودشناسی (۲)	۲۷
حکمت متعالیه (۲)	۶۴	-	۶۴	۴	حکمت متعالیه (۳): وجودشناسی (۳)	۲۸
حکمت متعالیه (۳)	۳۲	-	۳۲	۲	حکمت متعالیه (۴): معرفت شناسی	۲۹
حکمت متعالیه (۴)	۳۲	-	۳۲	۲	حکمت متعالیه (۵): خداشناسی	۳۰
حکمت متعالیه (۵)	۳۲	-	۳۲	۲	حکمت متعالیه (۶): نفس شناسی	۳۱
حکمت متعالیه (۶)	۳۲	-	۳۲	۲	حکمت متعالیه (۷): معادشناسی	۳۲
-	۳۲	-	۳۲	۲	تاریخ فلسفه اسلامی (۱)	۳۳
تاریخ فلسفه اسلامی (۱)	۳۲	-	۳۲	۲	تاریخ فلسفه اسلامی (۲)	۳۴
تاریخ فلسفه اسلامی (۲)	۳۲	-	۳۲	۲	تاریخ فلسفه اسلامی (۳)	۳۵
-	۳۲	-	۳۲	۲	حکمت مشاء (۱)	۳۶
حکمت مشاء (۱)	۳۲	-	۳۲	۲	حکمت مشاء (۲)	۳۷
-	۳۲	-	۳۲	۲	حکمت اشراق (۱)	۳۸
حکمت اشراق (۱)	۳۲	-	۳۲	۲	حکمت اشراق (۲)	۳۹
-	۳۲	-	۳۲	۲	کلام اسلامی (۱)	۴۰
کلام اسلامی (۱)	۳۲	-	۳۲	۲	کلام اسلامی (۲)	۴۱
کلام اسلامی (۲)	۳۲	-	۳۲	۲	کلام اسلامی (۳)	۴۲
-	۳۲	-	۳۲	۲	فرق کلامی اسلامی (۱)	۴۳
-	۳۲	-	۳۲	۲	فرق کلامی اسلامی (۲)	۴۴
-	۳۲	-	۳۲	۲	مسائل جدید کلامی (۱)	۴۵
-	۳۲	-	۳۲	۲	مسائل جدید کلامی (۲)	۴۶
کلیات فلسفه	۳۲	-	۳۲	۲	تاریخ فلسفه غرب (۱)	۴۷
تاریخ فلسفه غرب (۱)	۳۲	-	۳۲	۲	تاریخ فلسفه غرب (۲)	۴۸

تاریخ فلسفه غرب (۲)	۳۲	-	۳۲	۲	تاریخ فلسفه غرب (۳)	۴۹
تاریخ فلسفه غرب (۳)	۳۲	-	۳۲	۲	تاریخ فلسفه غرب (۴)	۵۰
تاریخ فلسفه غرب (۴)	۳۲	-	۳۲	۲	تاریخ فلسفه غرب (۵)	۵۱
منطق (۳)	۳۲	-	۳۲	۲	منطق جدید (۱)	۵۲
-	۳۲	-	۳۲	۲	عرفان اسلامی (۱)	۵۳
عرفان اسلامی (۱)	۳۲	-	۳۲	۲	عرفان اسلامی (۲)	۵۴
حکمت متعالیه (۳)	۳۲	-	۳۲	۲	تفسیر فلسفی قرآن	۵۵
-	۳۲	-	۳۲	۲	حکمت عملی	۵۶
-	۳۲	-	۳۲	۲	فلسفه اخلاق	۵۷
-	۳۲	-	۳۲	۲	زبان تخصصی انگلیسی (۳)	۵۸
-	۳۲	-	۳۲	۲	زبان تخصصی انگلیسی (۴)	۵۹
-	۳۲	-	۳۲	۲	متون فلسفی-کلامی به زبان عربی (۱)	۶۰
-	۳۲	-	۳۲	۲	متون فلسفی-کلامی به زبان عربی (۲)	۶۱
	۱۲۸۰		۱۲۸۰	۸۰	جمع کل	

۴. جدول دروس تخصصی انتخابی* (۱۴ واحد)

پیش نیاز	ساعت			تعداد واحد	نام درس	کد درس
	جمع	عملی	نظری			
تاریخ فلسفه اسلامی (۳)	۳۲	-	۳۲	۲	تاریخ فلسفه اسلامی (۴)	۶۲
تاریخ فلسفه غرب (۵)	۳۲	-	۳۲	۲	تاریخ فلسفه غرب (۶)	۶۳
منطق جدید (۱)	۳۲	-	۳۲	۲	منطق جدید (۲)	۶۴
تاریخ فلسفه غرب (۵)	۳۲	-	۳۲	۲	آشنایی با فلسفه‌های مضاف (۱)**	۶۵
تاریخ فلسفه غرب (۵)	۳۲	-	۳۲	۲	آشنایی با فلسفه‌های مضاف (۲)	۶۶
تاریخ فلسفه غرب (۵)	۳۲	-	۳۲	۲	فلسفه علم	۶۷
تاریخ فلسفه غرب (۵)	۳۲	-	۳۲	۲	فلسفه ذهن	۶۸
تاریخ فلسفه غرب (۵)	۳۲	-	۳۲	۲	فلسفه زبان	۶۹
تاریخ فلسفه غرب (۵)	۳۲	-	۳۲	۲	فلسفه تاریخ	۷۰
تاریخ فلسفه غرب (۵)	۳۲	-	۳۲	۲	فلسفه هنر	۷۱
تاریخ فلسفه غرب (۵)	۳۲	-	۳۲	۲	فلسفه تطبیقی	۷۲
منطق (۳)	۳۲	-	۳۲	۲	تفکر انتقادی	۷۳
تاریخ فلسفه غرب (۴)	۳۲	-	۳۲	۲	معرفت شناسی	۷۴
مسائل جدید کلامی (۲)	۳۲	-	۳۲	۲	فلسفه دین	۷۵
-	۳۲	-	۳۲	۲	فلسفه برای کودک	۷۶
-	۳۲	-	۳۲	۲	فلسفه علوم انسانی	۷۷
	۵۱۲	-	۵۱۲	۳۲	جمع کل دروس در جدول	
	۲۲۴	-	۲۲۴	۱۴	جمع کل دروس انتخابی از این جدول	

* معنای دروس انتخابی آن است که هر گروه بر اساس ظرفیت‌های خود، به انتخاب و ارائه ۱۴ واحد از این جدول برای دانشجویان اقدام می‌کند.

** گروه‌ها بر اساس ظرفیت‌های خود می‌توانند هر یک از دروس فلسفه علم، فلسفه ذهن، فلسفه زبان، فلسفه تاریخ و فلسفه هنر را به صورت مستقل (هر یک ۲ واحد کامل) برگزار کنند یا با ادغام آنها، به جایشان، عناوین درسی فلسفه‌های مضاف (۱) و (۲) را ارائه نمایند.

فصل سوم:

سرفصل‌های دروس عمومی

ادبیات فارسی (۱)

عنوان درس به انگلیسی: Persian language and literature (1)

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: درس پایه

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد.

اهداف کلی درس: آشنائی با ادبیات فارسی

سرفصل درس:

- تفاوت ماهوی زبان و ادبیات و رابطه آنها.
- مؤلفه‌های آثار ادبی (پیام، احساس و عاطفه، تخیل، بیان هنری)
- سبک‌های اصلی در شعر فارسی همراه نمونه‌ها و ویژگی‌های هر سبک
- دستور زبان فارسی با ملاحظات دستور تاریخی در متون مورد بحث
- مبانی فکری شعر نو و ارتباط آن با جریان‌های جهانی و اجتماعی، مقایسه با شعر کلاسیک
- فرم و ساختار شعر نو و مقایسه آن با شعر کلاسیک
- بررسی نمونه‌های شعر نو و پیاده کردن مطالب فوق‌الذکر در آنها
- تأثیر انقلاب اسلامی در جریان شعر نو معاصر اصل علیت

منابع:

- جلیل تجلیل، اسماعیل حاکمی. (۱۳۸۸). گزیده متون ادب فارسی. نشر دانشگاهی.
- یحیی آرین پور. (۱۳۸۷). از صبا تا نیما (تاریخ ۱۵۰ ساله ادب فارسی): بازگشت، بیداری. ناشر: زوار.
- یعقوب آژند، (۱۳۶۳)، ادبیات نوین ایران، از مشروطیت تا انقلاب اسلامی ایران (ترجمه و تدوین). تهران: امیر کبیر، چاپ نهم.
- محمد رضا شفیعی کدکنی، (۱۳۸۷). ادوار شعر فارسی از مشروطیت تا سقوط سلطنت. انتشارات سخن.
- محمد شمس لنگرودی. (۱۳۸۷). تاریخ تحلیلی شعر نو. تهران: نشر مرکز.

ادبیات فارسی (۲)

عنوان درس به انگلیسی: (2) Persian Language and Literature

تعداد واحد: ۱

تعداد ساعت: ۱۶

نوع درس: درس پایه

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: زبان و ادبیات فارسی (۱)

اهداف کلی درس:

- آشنا ساختن دانشجویان با تاریخچه زبان فارسی و سبک‌های موجود در نثر فارسی
- قادر ساختن دانشجویان به تشخیص نثر درست و به کارگیری آن در متون علمی
- بالا بردن توان مهارتی دانشجویان در نگارش فارسی

سرفصل درس:

- دوره‌های تاریخی زبان فارسی (باستان، میانه، اسلامی)
- سبک‌های وجود در نثر دوره اسلامی (ساده و مرسل، مسجع، فنی و مصنوع)
- سبک‌های نثر معاصر (روزنامه‌ای، شکسته، سره، ادبی، متأثر از ترجمه، علمی، دانشگاهی)
- ویژگی‌های هر یک از سبک‌ها، پیشتازان، نمونه‌ها
- نقد سبک‌ها و قوت و ضعف آنها
- نثر علمی دانشگاهی بطور مبسوط
- لغزش‌گاه‌های قلم و اغلاط رایج در زبان
- اصول نگارش و ویرایش

منابع:

سیدابوالقاسم حسنی. بر بال قلم، چهل درس در قلمرو ادب پارسی و آیین نگارش. انتشارات ظفر.
اکرم جودی نعمتی. (۱۳۷۹). سبک‌های موجود در نگارش فارسی. نشریه ندای صادق، شماره ۱۷-۱۸.

حسین خطیبی (۱۳۸۶). فن نثر در ادب پارسی، تاریخ تطور و مختصات و نقد نثر پارسی از آغاز تا پایان قرن هفتم. زوار.

منصور رستگار فسایی. (۱۳۸۹). انواع نثر فارسی. سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت).
محمد علی سپانلو. (۱۳۸۷). نویسندگان پیشرو ایران، مروری بر قصه نویسی، رمان نویسی، نمایشنامه نویسی و نقد ادبی. تهران: نشر نگاه، چاپ هفتم.

انگلیسی عمومی (۱)

عنوان درس به انگلیسی: General English (1)

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: درس پایه

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

اهداف کلی درس:

- To improve Speaking , Listening , Writing, Vocabulary and Reading kills in English as an Elementary student
- To use simple phrases and sentences to describe where she lives and people she knows.
- To ask and answer simple questions in area of immediate need or very familiar topics.

منابع:

Main Reference:

- Natural English Elementary Level

Additional Reference:

- Oxford Word Skills Basic Level
- Natural English Reading & Writing Skills Elementary Level

انگلیسی عمومی (۲)

عنوان درس به انگلیسی: (2) General English

تعداد واحد: ۱

تعداد ساعت: ۱۶

نوع درس: درس پایه

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: زبان انگلیسی (۱)

اهداف کلی درس:

- To improve Speaking , Listening , Writing, Vocabulary and Reading skills in English as an Elementary student
- To interact in a simple way provided the other person is prepared to repeat or rephrase things at a slower rate of speech and to help her formulate what she is trying to say.
- To ask and answer simple questions in area of immediate need or very familiar topics.
- To use a series of phrases and sentences to describe in simple terms family and other people.

Main Reference:

- Natural English Elementary Level

Additional Reference:

- Oxford Word Skills Basic Level
- Natural English Reading & Writing Skills Elementary Level

تربیت بدنی (۱)

عنوان درس به انگلیسی: Physical Education (1)

تعداد واحد: ۱

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: درس پایه

نوع واحد: نظری - عملی

پیش نیاز: ندارد.

اهداف کلی درس:

- آشنایی با مفاهیم و اهداف تربیت بدنی و نقش و اثر آن در زندگی فردی و اجتماعی
- فراگرفتن شیوه های حفظ و نگهداری سلامت و تناسب بدن به منظور انجام وظایف فردی، اجتماعی، شرعی
- فراگرفتن اصول حرکات بدنی (عملی و نظری) به منظور ایجاد تحرک و پویایی بیشتر در گذراندن اوقات فراغت و خود آزمایی در طول زندگی .

سرفصل درس:

دانشجویان در ضمن مشارکت در فعالیت های حرکتی و ورزشی با مفاهیم زیر آشنا می شوند:

- اصول و فلسفه تربیت بدنی
- اهداف تربیت بدنی در رابطه با جامعه و دانشگاه

منابع: -

تربیت بدنی (۲)

عنوان درس به انگلیسی: Physical Education (2)

تعداد واحد: ۱

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: درس پایه

نوع واحد: نظری-عملی

پیش نیاز: ندارد.

اهداف کلی درس:

- ایجاد فرصت مناسب ورزشی برای کسب تجارب فردی و اجتماعی
- آشنایی و یادگیری فنون و مقررات یکی از ورزشهای پایه
- آشنایی و یادگیری فنون و مقررات یکی از ورزشهای گروهی یا انفرادی متداول در دانشگاه با توجه به امکانات موجود

سرفصل درس:

دانشجویان در ضمن مشارکت در فعالیتهای حرکتی و ورزشی با مفاهیم زیر آشنا می شوند:

- رفتار فردی و اجتماعی در محیط ورزش
- موضوع ایمنی و بهداشت در محیط ورزش
- رابطه ورزش با تغذیه و افزایش یا کاهش وزن بدن
- عوامل تهدیدکننده قلب و عروق و رابطه آن با ورزش
- چاقی و عوارض جسمی آن
- آشنایی با فنون و مقررات ورزشی؛ دومیدانی، ژیمناستیک، شنا، والیبال، هندبال، تنیس، روی میز، بدمتون، کوهنوردی، تنیس، اسکی، ورزشهای رزمی و...

منابع: -

فصل چهارم:

سرفصل‌های دروس پایه

ادبیات عرب (۱): صرف (۱)

عنوان درس به انگلیسی: (1) Arabic Morphology

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: درس پایه

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد.

اهداف کلی درس: آشنائی با دانش صرف عربی (ساختار واژگان عربی و چگونگی ساخت و دگرگونی آنها)

سرفصل درس:

۱. تعریف علم صرف و انواع کلمه
۲. فعل و صرف آن (ماضی، مضارع، امر)
۳. ثلاثی مجرد و مزید، رباعی مجرد و مزید
۴. صحیح و معتل
۵. قواعد اعلال و صرف آنها
۶. معلوم و مجهول

منابع اصلی:

صرف ساده، (۱۳۶۱)، محمدرضا طباطبائی، قم: انتشارات دارالعلم.
جامع الدروس العربیة، (۱۳۸۱)، مصطفی غلابینی، تهران: انتشارات ناصر خسرو.

منابع تکمیلی:

آموزش صرف عربی، عبدالهادی فقهی زاده، تهران: انتشارات حکمت، ۱۳۹۴.
اصول الصرف، علی اکبر شهابی، تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۷۳.
دستور زبان کاربردی عربی صرف، عبدالرسول کشفی، قم: انتشارات کتاب طه، ۱۳۸۱.
مبادی العربیة، رشید شرتونی، ویراسته حمید محمدی، قک» دارالعلم، ۱۳۹۰.
الجدید فی الصرف و النحو، سیدابراهیم دیباجی، تهران: انتشارات سمت، ۱۳۷۷.
المهذب فی علم التصریف، مهدی الفرطوسی، صلاح هاشم طه شلاش، قم: انتشارات العطار، ۱۳۹۳.

ادبیات عرب (۲): صرف (۲)

عنوان درس به انگلیسی: (2) Arabic Morphology

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: درس پایه

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد.

اهداف کلی درس: آشنائی با دانش صرف عربی (ساختار واژگان عربی و چگونگی ساخت و دگرگونی آنها)

سرفصل درس:

۱. اسم و اقسام آن (جامد و مشتق)

۲. احکام مفرد و مثنی و جمع و اقسام آن

۳. معرفه و نکره

۴. اسم مذکر و مؤنث

۵. منصرف و غیرمنصرف

منابع اصلی:

صرف ساده، (۱۳۶۱)، محمدرضا طباطبائی، قم: انتشارات دارالعلم.

جامع الدروس العربیة، (۱۳۸۱)، مصطفی غلابینی، تهران: انتشارات ناصر خسرو.

منابع تکمیلی:

آموزش صرف عربی، عبدالهادی فقهی زاده، تهران: انتشارات حکمت، ۱۳۹۴.

اصول الصرف، علی اکبر شهابی، تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۷۳.

دستور زبان کاربردی عربی صرف، عبدالرسول کشفی، قم: انتشارات کتاب طه، ۱۳۸۱.

مبادئ العربیة، رشید شرتونی، ویراسته حمید محمدی، قک، دارالعلم، ۱۳۹۰.

الجدید فی الصرف و النحو، سیدابراهیم دیباجی، تهران: انتشارات سمت، ۱۳۷۷.

المهذب فی علم التصریف، مهدی الفرطوسی، صلاح هاشم طه شلاش، قم: انتشارات العطار، ۱۳۹۳.

ادبیات عرب (۳): نحو (۱)

عنوان درس به انگلیسی: (1) Arabic Syntax

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: درس پایه

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ادبیات عرب، صرف (۱)

اهداف کلی درس: آشنائی با دانش نحو عربی (آشنائی با ترکیب واژگان و پیکره جمله و ارکان آن در زبان عربی،

کسب توانایی درست خواندن و ساخت جمله درست)

سرفصل درس:

۱. تعریف علم نحو و موضوع آن

۲. جمله فعلیه، جمله اسمیه، نواسخ و احکام آن

۳. فعل مضارع مرفوع و منصوب

۴. انواع مفعول (مفعول به، مطلق، مفعول له، مفعول فیه، مفعول له)

منابع اصلی:

صرف ساده، (۱۳۶۱)، محمدرضا طباطبائی، قم: انتشارات دارالعلم.

جامع الدروس العربیة، (۱۳۸۱)، مصطفی غلایینی، تهران: انتشارات ناصر خسرو.

منابع تکمیلی:

آموزش صرف عربی، عبدالهادی فقهی زاده، تهران: انتشارات حکمت، ۱۳۹۴.

اصول الصرف، علی اکبر شهابی، تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۷۳.

دستور زبان کاربردی عربی صرف، عبدالرسول کشفی، قم: انتشارات کتاب طه، ۱۳۸۱.

مبایة العربیة، رشید شرتونی، ویراسته حمید محمدی، قک، دارالعلم، ۱۳۹۰.

الجدید فی الصرف و النحو، سید ابراهیم دیباجی، تهران: انتشارات سمت، ۱۳۷۷.

المهذب فی علم التصریف، مهدی الفرطوسی، صلاح هاشم طه شلاش، قم: انتشارات العطار، ۱۳۹۳.

مرجع الطلاب فی قواعد النحو، ابراهیم شمس الدین، بیروت، دار الکتب العلمیة، ۲۰۰۹.

ادبیات عرب (۴): نحو (۲)

عنوان درس به انگلیسی: (2) Arabic Syntax

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: درس پایه

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ادبیات عرب، صرف (۱)

اهداف کلی درس: آشنائی با دانش نحو عربی (آشنائی با ترکیب واژگان و پیکره جمله و ارکان آن در زبان عربی، کسب توانایی درست خواندن و ساخت جمله درست)

سرفصل درس:

۱. حال و تمیز
۲. استثنا و منادا
۳. تحذیر و اغرا
۴. توابع (نعت، تأکید و ...)
۵. حروف جر و اضافه

منابع اصلی:

صرف ساده، (۱۳۶۱)، محمدرضا طباطبائی، قم: انتشارات دارالعلم.
جامع الدروس العربیة، (۱۳۸۱)، مصطفی غلایینی، تهران: انتشارات ناصر خسرو.

منابع تکمیلی:

آموزش صرف عربی، عبدالهادی فقهی زاده، تهران: انتشارات حکمت، ۱۳۹۴.
اصول الصرف، علی اکبر شهابی، تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۷۳.
دستور زبان کاربردی عربی صرف، عبدالرسول کشفی، قم: انتشارات کتاب طه، ۱۳۸۱.
مبادئ العربیة، رشید شرتونی، ویراسته حمید محمدی، قک» دارالعلم، ۱۳۹۰.
الجدید فی الصرف و النحو، سیدابراهیم دیباجی، تهران: انتشارات سمت، ۱۳۷۷.
المهذب فی علم التصریف، مهدی الفرطوسی، صلاح هاشم طه شلاش، قم: انتشارات العطار، ۱۳۹۳.
النحو العصری، سلیمان فیاض، مرکز الأهرام للترجمة و النشر، قاهره، بی تا.

منطق (۱): الفاظ، تعریف، قضایا

عنوان درس به انگلیسی: The Logic of Terms, Definitions, Propositions

تعداد واحد: ۴

تعداد ساعت: ۶۴

نوع درس: درس پایه

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

اهداف کلی درس:

- آشنایی با اصول و قواعد درست اندیشیدن و دقیق سخن گفتن
- شناخت دقیق نسبت میان لفظ و معنا، مفهوم و مصداق و کاربرد آن در مباحث فلسفی
- آشنایی با انواع تعریف و شرایط منطقی آنها
- آشنایی با انواع قضایا و روابط بین آنها
- ایجاد رغبت به بکارگیری مهارتهای منطقی در مسائل فلسفی و کلامی
- تشخیص سریع سخن درست و منطقی
- توانایی بر نقد اندیشه‌ها در حوزه الفاظ، تعریف، تقسیم و قضایا

سرفصل درس:

مدخل

- نیاز به منطق
- چیستی علم منطق
- علم و اقسام آن
- تصور و تصدیق و اقسام آنها
- علم ضروری و نظری
- فکر و اقسام آن

مبحث الفاظ

- نیاز به مباحث الفاظ
- دلالت و اقسام آن
- اقسام الفاظ

مباحث کلی

- کلی و جزئی

- اقسام کلی
- نسب اربع
- کلیات خمس
- ذاتی و عرضی
- اقسام حمل
- تقسیمات عرضی
- اقسام کلی: منطقی، طبیعی، عقلی

تعریف

- مطالب و انواع آن
- فروع مطالب
- تعریف و اقسام آن
- شرایط تعریف
- تقسیم و اصول آن
- انواع تقسیم
- تعریف به قسمت

قضایا

- قضیه و اقسام آن
- اقسام قضیه حملیه
- اقسام قضیه شرطیه

احکام قضایا

- تقابل و اقسام آن
- عکس مستوی و شرایط آن
- عکس نقیض و اقسام آن
- قاعده عکس نقیض
- نقیض و اقسام آن

منبع اصلی:

المنطق، محمدرضا مظفر. تصحیح و تعلیق علیرضا رنجبر. ناشر: مرکز مدیریت حوزه علمیه قم.
 منطق. (۱۳۹۴). محمدرضا مظفر. ترجمه مجید حمیدزاده و انشاء الله رحمتی. انتشارات حکمت.
 منطق. (۱۳۹۴). محمدرضا مظفر. ترجمه علی شیروانی. انتشارات دارالعلم، چاپ بیست و چهارم.

منابع تکمیلی:

ابن سینا. (۱۴۰۳). الاشارات و التنبیحات، ج ۳، شرح نصیرالدین طوسی، شرح الشرح قطب‌الدین محمد رازی، دفتر نشر کتاب، چاپ دوم.

ملاهادی سبزواری، (حکیم)، شرح منظومه (منطق).

حسن بن یوسف حلّی (علامه)، جوهرالنضید.

نصیرالدین طوسی، (۱۳۸۹)، اساس الاقتباس، فردوس.

احد فرامرزی قراملکی، (۱۳۷۳)، منطق ۱، تهران، انتشارات دانشگاه پیام نور.

علی اصغر خندان، (۱۳۷۹)، منطق کاربردی، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی انشگاهها

(سمت)، قم، موسسه فرهنگی طه.

منطق (۲): موجهات، استدلال

عنوان درس به انگلیسی: Logic (2): Modal Logic, Argument

تعداد واحد: ۴

تعداد ساعت: ۶۴

نوع درس: درس پایه

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: منطق (۱)

اهداف کلی درس:

- آشنایی با منطق موجهات
- آشنایی با انواع استدلال مباشر
- آشنایی با انواع شیوه‌های استدلالی از نظر صورت
- آشنایی کامل با انواع قیاس و شرایط انتاج آنها
- ایجاد رغبت بر بکارگیری مهارت‌های منطقی در مسائل فلسفی و کلامی
- توانمندی بر اثبات ضرورت مختلف اشکال قیاس اقترانی بر مبنای شکل اول
- استفاده از قیاس صحیح و منتج برای اثبات قضایای مطلوب
- تشخیص اشکالات و خطاهای صوری هر قیاس

سرفصل درس:

منطق موجهات

- ماده قضیه
- مواد ثلاث
- جهت قضیه
- انواع موجهات بسیطه
- انواع موجهات مرکبه
- اقسام قضایای ممکنه
- اقسام قضایای ضروریه
- تناقض موجهات
- عکس، عکس مستوی و عکس نقیض در موجهات
- اعتبار جهت و نقیض و عکس در قضایای شرطی

مباحث استدلال

- انواع استدلال
- اقسام حجت
- قیاس و اقسام آن
- قیاس اقترانی و اشکال چهارگانه آن
- قواعد عامه قیاس اقترانی
- شرایط انتاج اشکال چهارگانه قیاس اقترانی
- راههای مختلف اثبات قیاس اقترانی: خلف، افتراض، رد.
- قیاس اقترانی شرطی و اقسام آن
- قیاس استثنائی
- قیاس مضمّر
- قیاس مرکب و اقسام آن»
- استقراء و اقسام آن
- حجیت استقراء
- تمثیل و ارکان آن
- حجیت تمثیل

منبع اصلی:

المنطق، محمدرضا مظفر. تصحیح و تعلیق علیرضا رنجبر. ناشر: مرکز مدیریت حوزه علمیه قم.
 منطق. (۱۳۹۴). محمدرضا مظفر. ترجمه مجید حمیدزاده و انشاء الله رحمتی. انتشارات حکمت.
 منطق. (۱۳۹۴). محمدرضا مظفر. ترجمه علی شیروانی. انتشارات دارالعلم، چاپ بیست و چهارم.

منابع تکمیلی:

ابن سینا، (۱۴۰۳)، الاشارات والتنبيهات، ج ۳، شرح نصیرالدین طوسی، شرح الشرح قطب الدین ممد رازی، دفتر نشر کتاب، چاپ دوم.
 ملاهادی سبزواری، شرح منظومه (منطق).
 حسن بن یوسف حلّی (علامه)، جوهرالنضید.
 نصیرالدین طوسی. (۱۳۸۹). اساس الاقتباس. فردوس.
 احد فرامرز قراملکی، (۱۳۷۳)، منطق ۲، تهران: انتشارات دانشگاه پیام نور.
 علی اصغر خندان، (۱۳۷۹)، منطق کاربردی، تهران، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، قم، موسسه فرهنگی طه.

منطق (۳): صناعات خمس

عنوان درس به انگلیسی: Logic (3): Five Techniques

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: درس پایه

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: منطق (۲)

اهداف کلی درس:

- آشنایی با صناعات خمس: برهان، جدل، خطاب، شعر، مغالطه
- آشنایی با روش های مختلف نقد و بررسی اندیشه ها
- علاقمندی به استفاده از برهان و جدل در اندیشه ورزی و سخن گفتن
- احتراز به غلط افتادن و به غلط انداختن دیگران
- توانایی بکارگیری انواع قیاس و جدال منطقی و پرهیز از انواع مغالطات در اندیشه ورزی و سخن گفتن
- پرهیز از استفاده از انواع مغالطه در اندیشه و کلام خود و تشخیص انواع مغالطات در کلام و سخن دیگران
- کسب مهارت تفکر انتقادی و بهره گیری از آن در مباحث مختلف فلسفی و کلامی

سرفصل درس:

۱. صناعات خمس

- مبادی قیاس و اقسام آن
- یقینیات و اقسام آن
- اقسام قیاس از نظر ماده
- فایده مبحث صناعات خمس

۲. صناعت برهان

- حقیقت برهان
- برهان انی و لمی و اقسام هر یک
- شرایط مقدمات برهانی
- معنی ذاتی و اولی در کتاب برهان

۳. صناعت جدل

- تعریف جدل و مبادی و مقدمات آن
- مسائل و مطالب جدل

• آداب مناظره

۴. صناعت خطابه

• خطابه و فایده آن

• اجزاء خطابه

• انواع خطابه

۵. صناعت شعر

• تعریف شعر و فایده آن

۶. صناعت مغالطه

• معنی مغالطه و غرض آن

• فایده صناعت مغالطه و موضوع آن

• مغالطات لفظی و اقسام آن

• مغالطات معنوی و اقسام آن

منبع اصلی:

المنطق، محمدرضا مظفر. تصحیح و تعلیق علیرضا رنجبر. ناشر: مرکز مدیریت حوزه علمیه قم.
منطق. (۱۳۹۴). محمدرضا مظفر. ترجمه مجید حمیدزاده و انشاء الله رحمتی. انتشارات حکمت.
منطق. (۱۳۹۴). محمدرضا مظفر. ترجمه علی شیروانی. انتشارات دارالعلم، چاپ بیست و چهارم.

منابع تکمیلی:

ابن سینا، (۱۴۰۳)، الاشارات والتنبیها، ج ۳، شرح نصیرالدین طوسی، شرح الشرح قطب الدین ممد رازی، دفتر نشر کتاب، چاپ دوم.
ملاهادی سبزواری، شرح منظومه (منطق).
حسن بن یوسف حلّی (علامه)، جوهرالنضید.
نصیرالدین طوسی. (۱۳۸۹). اساس الاقتباس. فردوس.
احد فرامرزی قراملکی، (۱۳۷۳)، منطق ۲، تهران: انتشارات دانشگاه پیام نور.
علی اصغر خندان، (۱۳۷۹)، منطق کاربردی، تهران، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، قم، موسسه فرهنگی طه.

زبان تخصصی انگلیسی (۱)

عنوان درس به انگلیسی: Philosophical Texts in English (1)

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: درس الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: زبان عمومی (۲)

هدف درس:

آشنایی با متون فلسفی تخصصی به زبان انگلیسی، آشنایی با اصطلاحات کلیدی فلسفه غرب و فلسفه اسلامی و معادل‌های فارسی و انگلیسی آنها، آمادگی برای استفاده از متون انگلیسی در پژوهش‌ها.

سرفصل درس:

Western Philosophy (1)

1. Socrates
Greek Philosophy
2. Plato
Dialogue as a Philosophical Form
3. Aristotle
Hellenistic and Roman Philosophy
4. Augustine
Early Medieval Christian Philosophy
5. Anselm of Canterbury
The Ontological Argument

Main Reference:

Narges Nazarnejad. *English for the Students of Islamic Philosophy and Theology*. SAMT Publication, 1399.

Additional References:

Sayyed Hossein Nasr, Oliver Leaman (ed.), (1375), *History of Islamic Philosophy*. Tehran, Aeyeh Cultural Ins.

Edward Craig (General editor), *Routledge Encyclopedia of Philosophy*, (1998), New York and England, Routledge

Paul Edwards (Editor in chief), (1972), *Encyclopedia of Philosophy*, New York, London, Macmillan Publishing Co., Inc & The Free Press, Collier Macmillan Publishers.

Metaphysics (Aristotle), Translated by W.D. Ross

Plato on the Trial and Death of Socrates: Euthyphro, Apology, Crito, Phaedo Paperback.

Lane Cooper (Translator). Cornell University Press; Reprint edition.

زبان تخصصی انگلیسی (۲)

عنوان درس به انگلیسی: Philosophical Texts in English (2)

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: زبان عمومی (۲)

اهداف کلی درس:

آشنایی با متون فلسفی تخصصی به زبان انگلیسی، آشنایی با اصطلاحات کلیدی فلسفه غرب و فلسفه اسلامی و معادل‌های فارسی و انگلیسی آنها، آمادگی برای استفاده از متون انگلیسی در پژوهش‌ها.

سرفصل درس:

Western Philosophy (2)

1. Thomas Aquinas
The Five Ways
2. Rene Descartes
Cartesianism
3. John Locke
Rationalism vs. Empiricism
4. Hume
5. Immanuel Kant
Epistemology

Main Reference:

Narges Nazarnejad. English for the Students of Islamic Philosophy and Theology. Samt Publication, 1399.

Additional References:

Edward Craig (General editor), Routledge Encyclopedia of Philosophy, (1998), New York and England, Routledge.

Paul Edwards (Editor in chief), (1972), Encyclopedia of philosophy, New York, London, Macmillan Publishing Co., Inc & The Free Press, Collier.

M. Jahangiri, (2009/1388), A Selection of Philosophical Works, Tehran, The Center for Studying and Compiling University Books in Humanities (SAMT).

تاریخ تحلیلی صدر اسلام

عنوان درس به انگلیسی: Analytical History of Islam

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: درس پایه

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد.

اهداف کلی درس:

آشنایی با تاریخ صدر اسلام از ظهور اسلام در جزیره العرب

سرفصل درس:

۱. وضعیت جزیره العرب از نظر جغرافیای سیاسی و اجتماعی قبل از ولادت رسول خدا (ص) و عرب‌های ساکن آن
۲. نسبت رسول خدا (ص) و اجداد او
۳. زندگی آن حضرت در دوران جوانی تا ازدواج با خدیجه
۴. بعثت رسول خدا و دعوت پنهانی تا آغاز دعوت علنی
۵. اولین مردان و زنان مسلمان و داستان ولادت حضرت فاطمه (س)
۶. هجرت مسلمانان به حبشه و محاصره شعب ابیطالب
۷. وفات ابوطالب و خدیجه
۸. معراج و شق القمر و بحثی در باب معجزه
۹. هجرت رسول خدا به قبا و یثرب
۱۰. حوادث سال دوم، سوم و چهارم هجرت (جنگ بدر، احد، خندق، ...)
۱۱. غزوه بنی قریظه و بنی المصطلق و صلح حدیبیه
۱۲. جنگ خیبر، موته، فتح مکه و جنگ حنین
۱۳. واقعه غدیر خم، وفات پیامبر و ماجرای سقیفه بنی ساعده
۱۴. خلافت ابوبکر، عمر و عثمان
۱۵. خلافت امیرالمؤمنین (ع) و جنگ‌های جمل، صفین و نهروان
۱۶. شهادت امیرالمؤمنین و خلافت امام حسن (ع) و صلح با معاویه
۱۷. تحلیل قیام امام حسین (ع) و شهادت ایشان

منابع:

مهدی پیشوایی. (۱۳۸۹). سیره پیشوایان: نگرشی بر زندگانی اجتماعی، سیاسی و فرهنگی امامان معصوم (ع).
ناشر: مؤسسه امام صادق (ع).

رسول جعفریان. (۱۳۸۷). حیات فکری و سیاسی امامان. ناشر: انصاریان.

حمید احمدی. (۱۳۸۶). تاریخ امامان شعه. دفتر نشر معارف.

محمد نصیری. (۱۳۸۶). تشع و امامان. دفتر نشر معارف.

جعفر شهیدی. (۱۳۸۶). تاریخ تحلیلی اسلام تا پایان امویان. مرکز نشر دانشگاهی.

جعفر سبحانی. (۱۳۸۹). فروغ ولایت، تاریخ تحلیلی زندگی امیر مؤمنان علی (ع). مؤسسه امام صادق (ع).

آشنایی با ادیان بزرگ

عنوان درس به انگلیسی: History of Great Religions

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد.

اهداف کلی درس: آشنایی با ادیان بزرگ ابراهیمی و غیر ابراهیمی

سرفصل درس:

۱. کلیات: تعریف دین، دسته‌بندی ادیان، تفاوت دین و مذهب.

۲. ادیان ابتدایی

۱-۲. دین نزد انسان‌های ابتدایی: توت‌م، تابو، مانا، آنیمیزم، فیشیزم، اساطیر.

۲-۲. ادیان ملل گذشته: مصر، بابل، یونان و روم.

۲-۳. ادیان هند: هندوئیسم، جنیزم، بودیزم، آیین سیک.

۲-۴. ادیان چین و ژاپن: کنفوسیانیسم، تائوئیسم، شینتو.

۲-۵. ادیان ایران باستان: آیین مغان، مهرپرستی، دین زرتشت، مانویت، مزدک.

۳. ادیان ابراهیمی

۳-۱. یهودیت

۳-۲. مسیحیت

منابع:

آشنایی با ادیان بزرگ، حسین توفیقی، انتشارات سمت.

ادیان زنده جهان، رابرت ارنست هیوم، ترجمه عبدالکریم گواهی، نشر علم و دفتر نشر فرهنگ اسلامی.

راهنمای ادیان زنده، جان راسل هینلز، ترجمه عبدالرحیم گواهی، بوستان کتاب قم.

تاریخ اندیشه‌های دینی، میرچا الیاده، جلد اول تا سوم، ترجمه مانی صالحی و بهزاد سالکی، نشر پارسه.

مقارنة الديان، احمد شبلى، جلد اول و دوم، مكتبة النهضة المصرية القاهرة.

اديان و مكتبهاى فلسفى هند، داريوش شايگان، ترجمه محمد جواد گوهرى، نشر روزنه.

تاريخ جامع اديان، جان باير ناس، ترجمه على اصغر حكمت، انتشارات علمى و فرهنگى.

تاريخ خدا باورى، ۴۰۰۰ سال جستجوى يهوديت، مسيحيت و اسلام، كارت ارسترانگ، ترجمه بهاء الدين خرمشاهى و

بهزاد سالكى، پژوهشگاه علوم انسانى و مطالعات فرهنگى.

آشنایی با کلیات علوم قرآن

عنوان درس به انگلیسی: Quranic Studies

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد.

اهداف کلی درس: آشنایی با کلیات علوم قرآنی، تاریخ کتابت، جمع آوری و تدوین قرآن.

سرفصل درس:

کیفیت نزول قرآن (انزال و تنزیل)

کتابت قرآن و کاتبان وحی

جمع آوری قرآن

تدوین قرآن (ترتیب سوره‌ها و آیات)

نسخ خطی قرآن و اختلاف آنها

قرائت‌های قرآن

اعجاز قرآن اسباب نزول

اصطلاح‌شناسی: ناسخ و منسوخ، محکم و متشابه، تفسیر و تأویل، ...

منابع:

پژوهشی در قرآن، سیدمحمدباقر حجتی، دفتر نشر فرهنگ اسلامی.

آموزش علوم قرآنی، محمد هادی معرفت، انتشارات تمهید.

صیانة القرآن عن التحریف، محمد هادی معرفت، انتشارات تمهید.

المیزان فی تفسیر القرآن، سید محمد حسین طباطبائی، قم: نشر اسلامی.

البيان فی تفسیر القرآن، سید ابوالقاسم خوئی، مؤسسه احیاء آثار الامام الخوئی.

تاریخ تفسیر قرآن کریم، محمد رضا آشتیانی و حبیب‌الله جلالیان، تهران: اسوه.

الاتقان فی علوم القرآن، جلال الدین سیوطی، مرکز الدراسات القرآنیة.

تفسیر فلسفی قرآن

عنوان درس به انگلیسی: Philosophical Exegesis of Quran

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد.

اهداف کلی درس:

سرفصل درس:

۱. کلیات: معنای تفسیر و تأویل، علم تفسیر
۲. آشنائی با اقسام روش‌ها و مکاتب تفسیری قرآن
۳. روش تفسیری قرآن به قرآن
۴. تفاسیر فلسفی فیلسوفان اسلامی از سوره و آیات قرآن
  - ۱-۴. تفاسیر فلسفی ابن سینا
  - ۲-۴. تفاسیر فلسفی ملاصدرا
  - ۳-۴. تفاسیر فلسفی سهروردی
  - ۳-۴. تفاسیر دیگر فیلسوفان اسلامی.

منابع:

- تفسیر و مفسران، محمد هادی معرفت، انتشارات تمهید.
- المیزان فی تفسیر القرآن، محمد حسین طباطبائی، نشر اسلامی.
- تاریخ تفسیر قرآن کریم، محمد رضا اشتیانی و حبیب الله جلالیان اسوه.
- پژوهشی در قرآن، سید محمد باقر حجتی، دفتر نشر فرهنگ اسلامی.
- التفسیر الکبیر، فخر رازی، بیروت «دار احیاء التراث العربی».
- جامع البیان عن تأویل القرآن، محمد بن جریر طبری،
- مجمع البیان فی تفسیر القرآن، شیخ ابوعلی فضل بن حسن طبرسی، بیروت: دار احیاء التراث العربی.

روش تحقیق

عنوان درس به انگلیسی: Reseach Metodology

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: درس پایه

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد.

اهداف کلی درس: آشنائی با روش تحقیق در فلسفه، نوشتن تحقیق درسی و مقاله نویسی

سرفصل درس:

۱. کلیات: تعریف تحقیق علمی، فلسفه تحقیق علمی
  ۲. معیارهای انتخاب موضوع درست برای تحقیق
  ۳. منبع شناسی
  ۴. روش مطالعه و فیش برداری
  ۵. روش نگارش
  ۶. روش های مختلف ارجاع دهی
  ۷. روش مقاله نویسی (چکیده، مقدمه، بنده اصلی، نتیجه گیری، فهرست منابع)
  ۸. اخلاق پژوهش
- ۸-۱. چپستی سرقت علمی و اشکال مختلف آن
- ۸-۲. راههای جلوگیری از سرقت علمی

منابع:

- مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، محمدرضا حافظنیا، انتشارات سمت.
- روش های تحقیق در علوم انسانی، سیاوش خلیلی شورینی، انتشارات یادواره کتاب.

فصل پنجم:

سرفصل‌های دروس تخصصی الزامی

زبان تخصصی انگلیسی (۳)

عنوان درس به انگلیسی: Philosophical Texts in English (3)

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: زبان عمومی (۲)

اهداف کلی درس: آشنایی با متون فلسفی تخصصی به زبان انگلیسی، آشنایی با اصطلاحات کلیدی فلسفه اسلامی و معادل‌های انگلیسی آنها، آمادگی برای استفاده از متون انگلیسی در پژوهش.

سرفصل درس:

Islamic Philosophy

1. The Meaning and Concept of Philosophy in Islam
The Quran and Hadith as Source and Inspiration of Islamic Philosophy
2. Al-Kindi
Mathematics and natural sciences in al-Kindi's works
3. Al-Farabi
Al-Farabi's Political Philosophy
4. Ibn Sina
The Soul
5. Suhrawardi
Illumination Philosophy
6. Mulla Sadra
The Four Journeys

Main Reference:

Narges Nazarnejad. English for the Students of Islamic Philosophy and Theology. SAMT Publication, 1399.

انگلیسی برای دانشجویان رشته فلسفه و کلام اسلامی، نرگس نظرنژاد، انتشارات سمت، ۱۳۹۹.

Additional References:

Sayyed Hossein Nasr, Oliver Leaman (ed.), (1375), History of Islamic Philosophy, Tehran, Aeayeh Cultural Ins.

Edward Craig (General editor), Routledge Encyclopedia of Philosophy, (1998), New York and England, Routledge

Paul Edwards (Editor in chief), (1972), Encyclopedia of Philosophy, New York,

London, Macmillan Publishing Co., Inc & The Free Press, Collier Macmillan Publishers.

زبان تخصصی انگلیسی (۴)

عنوان درس به انگلیسی: Philosophical Texts in English (4)

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: زبان عمومی ۲.

اهداف کلی درس: آشنایی با متون کلامی تخصصی به زبان انگلیسی، آشنایی با اصطلاحات کلیدی کلام اسلامی و معادل‌های انگلیسی آنها، آمادگی برای استفاده از متون انگلیسی در پژوهش‌های کلامی.

سرفصل درس:

Islamic Theology (Kalam)

1. Ilm al-Kalam
Early Kalam
2. Mutazila
The Doctrine of al-Tawhid
3. Ashariyya
Al-Ghazali
4. Shiism
The Origins of Shiism
5. Islamic Beliefs from the Shiite point of view
The Spiritual Message of Shiism
6. Divine Wisdom and Justice
Predestination

Main Reference:

Narges Nazarnejad. English for the Students of Islamic Philosophy and Theology. Samt Publication, 1399.

انگلیسی برای دانشجویان رشته فلسفه و کلام اسلامی، نرگس نظرنژاد، انتشارات سمت، ۱۳۹۹.

Additional References:

Sayyed Hossein Nasr, Oliver Leaman (ed.), (1375), History of Islamic Philosophy, Tehran, Aeyeh Cultural Ins.

Edward Craig (General editor), Routledge Encyclopedia of Philosophy, (1998), New York and England, Routledge

Paul Edwards (Editor in chief), (1972), Encyclopedia of philosophy, New York, London, Macmillan Publishing Co., Inc & The Free Press.

متون فلسفی- کلامی به زبان عربی (۱)

عنوان درس به انگلیسی: Philosophical and Theological Texts in Arabic Language (1)

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز:

اهداف کلی درس: آشنایی به متون فلسفی- کلامی به زبان عربی، خوانش کتاب‌های عربی فیلسوفان و متکلمان اسلامی.

سرفصل درس:

- ۱- نصوص عن الالهيات بالمعنى الاعمّ (الوجود و الماهية، اصالة الوجود، التشكيك في الوجود، الوجود الذهني، الوجود و الامكان، بيان اقسام الماهية، الجوهر و العرض، التقدم و التأخر، الواحد و الكثير، القوة و الفعل، الحركة و السكون، العلة و المعلول و...)
- ۲- نصوص عن الالهيات بالمعنى الاخصّ (اثبات الواجب، وحدته، اسمائه، صفاته، قدرته، علمه و...)
- ۳- نصوص عن علم النفس و المعاد (البدن و احكامه، النفس و اثباتها، جوهريتها، اقسامها، قوى النفس الانسانية، بقاء النفس، حقيقة الموت، المعاد و احكامه و...)
- ۴- مختارات من النصوص الشعرية في الفلسفة و الكلام

منابع اصلي:

- ابن سينا، حسين بن عبدالله، (۱۳۶۳). الشفا (الالهيات)، انتشارات ناصر خسرو، تهران.
- الشيرازي، صدرالدين محمد بن ابراهيم، (۱۳۶۰). الشواهد الربوبية في المناهج السلوكية، تصحيح سيدجلال الدين آشتياني، المركز الجامعي للنشر، مشهد.
- سبزواری، حاج ملاهادی، (۱۴۱۷ق). شرح المنظومه، نشر ناب، تهران.

منابع تکميلي:

- ابن سينا، حسين بن عبدالله، (۱۳۷۵). الاشارات و التنبهات، نشر البلاغه، قم.

ابن سينا، حسين بن عبدالله، (١٤٠٤ق). الشفا (الطبيعيات)، تصحيح ابراهيم مدكور، مكتبة آية الله المرعشي، قم.
سهروردي، شهاب الدين يحيى، (١٣٧٢). مجموعه مصنفات شيخ اشراق، موسسه مطالعات و تحقيقات فرهنگي،
تهران.

حاج ملاهادي سبزواري، (١٣٦١). اسرارالحكم، انتشارات مولي، تهران.
صدرالدين محمد بن ابراهيم الشيرازي، (١٣٨١). المبدأ و المعاد، تصحيح تحقيق و مقدمه محمد ذبيحي و جعفر
شانظري، بنياد حكمت اسلامي صدر، تهران.
مظفر، محمدرضا، (١٣٨٧). عقائد الامامية، انصاريان، قم.

يوسف كرم. تاريخ الفلسفة الحديثة. ناشران: كلمات عربيّة للترجمة و النشر، دار آفاق للنشر قاهره.
المعجم الفلسفي (١٤٠٣ق). الهيئة العامة لشئون المطابع الاميرية. القاهرة.
محمد سعيد رمضان البوطي. (٢٠٠٨م). المذاهب التوحيدية و الفلسفات المعاصرة، دمشق: دارالفكر.
سحر كاوندی، محسن جاهد. (١٣٨٨). مختارات من النصوص الفلسفية باللغة العربية الحديثة. دانشگاه زنجان.
عبدالرحمن بدوي، الموسوعة الفلسفية. المؤسسة العربية للدراسات و النشر. بيروت: ذوى القربى.

متون فلسفی - کلامی به زبان عربی (۲)

عنوان درس به انگلیسی: (2) Philosophical and Theological Texts in Arabic Language

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ادبیات عرب ۴

اهداف کلی درس: آشنایی با متون جدید فلسفی - کلامی به زبان عربی، خوانش تاریخ فلسفه غرب و تاریخ فلسفه اسلامی از خلال آثار نویسندگان معاصر عرب.

سرفصل درس:

- ۱- نصوص عن تاریخ الفلسفة فی العصور اليونانية القديمة (طاليس، انكسمندريس، انكسمانس، بارمنيدس، هيرقليطس، سقراط، افلاطون، ارسطوطاليس، افلوطين و...)
- ۲- نصوص عن تاریخ الفلسفة المسيحية (تيرتوليان، بوتیوس، اوغسطين، انسيلم، توماس الاكوينی و...)
- ۳- نصوص عن تاریخ الفلسفة فی العصور الحديثة (سبينوزا، مالبراناش، هوبز، لايبنتز، ديفيد هيوم، ديكارت، امانويل كانت، جون لوك، مارتن هايدجر و...)
- ۴- نصوص عن تاریخ الفلسفة الاسلامية (فی المشرق: الكندی، الفارابی، ابن سینا، الغزالی، نصیرالدین الطوسی، السهروردي و... فی المغرب: ابن باجة، ابن طفیل، ابن رشد الاندلسی، ابن خلدون و...)

منابع اصلی:

- حنا الفاخوری و خلیل الجبر، (۱۹۹۳م). تاریخ الفلسفة العربية، الطبعة الثالثة، دارالجيل، بیروت.
- صلیبا، جمیل، (۱۴۱۵ق). تاریخ الفلسفة العربية، الطبعة الثالثة، دارالکتب العالمی، بیروت.
- ماجد فخری، (۱۹۸۶م). تاریخ الفلسفة الاسلامية منذ القرن الثامن حتى زماننا هذا، دارالمشرق، بیروت.

منابع تکمیلی:

- یوسف کرم. تاریخ الفلسفة الحديثة. ناشران: کلمات عربیة للترجمة و النشر، دار آفاق للنشر قاهره.
- المعجم الفلسفی (۱۴۰۳ق). الهيئة العامة لشئون المطابع الاميرية. القاهرة.

محمد سعيد رمضان البوطي. (٢٠٠٨ م). المذاهب التوحيدية و الفلسفات المعاصرة، دمشق: دارالفكر.
سحر كاوندى، محسن جاهد. (١٣٨٨). مختارات من النصوص الفلسفية باللغة العربية الحديثة. دانشگاه زنجان.
عبدالرحمن بدوى، الموسوعة الفلسفية. المؤسسة العربية للدراسات و النشر. بيروت: ذوى القربى.

کلیات فلسفه

عنوان درس به انگلیسی: General Questions in Philosophy

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد.

اهداف کلی درس: آشنایی با کلیات فلسفه و فلسفه اسلامی، تعریف، موضوع، مسائل و روش آن.

اهداف رفتاری: توانایی فهم چستی دانش فلسفه، روش و اهداف آن.

سرفصل درس:

۱. چستی فلسفه

۱-۱. جایگاه فلسفه در طبقه بندی علوم

۲-۱. موضوع فلسفه و تعریف آن

۳-۱. مبادی فلسفه

۴-۱. مسائل فلسفه

۵-۱. روش تحقیق در فلسفه

۶-۱. ارتباط فلسفه با علوم دیگر

۲. چستی فلسفه اسلامی و مکاتب فلسفه اسلامی

۱-۲. فلسفه مشاء اسلامی

۲-۲. فلسفه اشراق

۳-۲. حکمت متعالیه و روش شناسی ملاصدرا

۳. بررسی برخی از اصول و قواعد فلسفی

۴. نگاه کلی به چستی و مسائل فلسفه های مضاف

منبع اصلی:

درآمدی بر فلسفه اسلامی، (۱۳۹۸)، عبدالرسول عبودیت، ناشر: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی.

منابع تکمیلی:

آموزش فلسفه (۱۳۹۱)، محمد تقی مصباح یزدی، انتشارات امیرکبیر، شرکت چاپ و نشر بین الملل.

علم چیست؟ فلسفه چیست؟ (۱۳۸۸)، عبدالکریم سروش، تهران: صراط.

کلیات فلسفه: فلسفه چیست؟ (۱۳۹۰)، ریچارد هنری پاپکین، اوروم استدول، ترجمه سید جلال الدین مجتبوی، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

اصول فلسفه و روش رئالیسم (۱۳۸۹)، محمدحسین طباطبائی، تهران: چاپ صدرا.

حکمت متعالیه (۱): وجودشناسی (۱)

عنوان درس به انگلیسی: Transcendent wisdom (1): Ontology (1)

تعداد واحد: ۴

تعداد ساعت: ۶۴

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: کلیات فلسفه

اهداف کلی درس: آشنایی با مسائل وجودشناسی در حکمت متعالیه.

سرفصل درس:

۱. احکام کلی وجود
  - ۱-۱. اشتراک معنوی وجود
  - ۲-۱. اصالت وجود
  - ۳-۱. تشکیک وجود
  - ۴-۱. احکام عدم
۲. اقسام وجود
  - ۱-۲. وجود مستقل و رابط
  - ۲-۲. انقسام جود به فی نفسه، لنفسه و لغيره
  - ۳-۲. وجود ذهنی و خارجی
۳. مواد قضایا
  - ۱-۳. وجوب، امکان و امتناع
  - ۲-۳. اقسام مواد ثلاث
  - ۳-۳. ماهیت واجب الوجود از جهت وجوب
  - ۳-۴. حاجت ممکن به علت
  - ۴-۵. احکام ممتنع بالذات
۴. ماهیت و احکام آن: فصل‌های اول تا هفتم
  - ۱-۴. ماهیت من حیث هی

۲-۴. اعتبارات ماهیت

۳-۴. کلی و جزئی

۴-۴. ذاتی و عرضی

۵-۴. اقسام ذاتی: جنس، فصل و نوع

منبع اصلی:

نهایة الحکمة، (۱۴۱۶)، محمد حسین طباطبائی، مؤسسه نشر اسلامی. محدوده درس: از مرحله اول تا پنجم،

صفحات ۳-۸۶

بداية الحکمة، محمد حسین طباطبائی، تحقیق و تعلیق: عباس علی الزارعی السبزواری. مؤسسه نشر اسلامی.

منابع تکمیلی:

نهایة الحکمة، (۱۳۹۴)، تصحیح و تعلیق غلامرضا فیاضی (دوره چهار جلدی)، انتشارات موسسه آموزشی و

پژوهشی امام خمینی (ره)

شرح نهایة الحکمة علامه طباطبائی، علی شیروانی، انتشارات دارالفکر.

شرح نهایة الحکمة علامه طباطبائی (۱۳۷۸)، حسین حقانی، انتشارات الزهراء.

شرح نهایة الحکمة: داوود صمدی آملی، انتشارات قائم آل محمد (عج).

تعلیق بر نهایة الحکمة، محمد تقی مصباح یزدی، مؤسسه در راه حق، ۱۴۰۵ ق.

شرح منظومه، ملاهادی سبزواری، تصحیح حسن حسن زاده آملی، نشر ناب.

شرح مبسوط منظومه، مرتضی مطهری، انتشارات حکمت.

درآمدی بر نظام حکمت صدرائی، (۱۳۹۵)، عبدالرسول عبودیت، انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام

خمینی و سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها (سمت).

فلسفه ملاصدرا، (۱۳۹۱)، فضل الرحمان، ترجمه مهدی دهباشی، انتشارات ریسمان.

الشواهد الربوبية، ملاصدرا، انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرایی.

اسفار ابعه، ملاصدرا، انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرایی.

المبدأ و المعاد، ملاصدرا، تصحیح جعفر شانظری، انتشارات بنیاد حکمت صدرایی.

حکمت متعالیه (۲): وجودشناسی (۲)

عنوان درس به انگلیسی: Transcendent wisdom (2): Ontology (2)

تعداد واحد: ۴

تعداد ساعت: ۶۴

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: حکمت متعالیه (۲)

اهداف کلی درس: آشنایی با حکمت متعالیه در مباحث مواد ثلاث و احکام ماهیت و وجود.

سرفصل درس:

۱. مقولات عشر

۱-۱. جوهر و اقسام آن

۲-۱. ماهیت جسم و ماده

۳-۱. اثبات صور نوعیه

۴-۱. عرض و اقسام آن (کم و کیف و اقسام آنها، این، متی، وضع و دیگر اعراض)

۲. واحد و کثیر

۱-۲. اقسام واحد

۲-۲. غیرت و اقسام آن

۳-۲. اقسام تقابل

منبع اصلی:

نهایة الحکمة، (۱۴۱۶)، محمد حسین طباطبائی، مؤسسه نشر اسلامی. محدوده درس: مرحله ششم و هفتم،

صفحات ۸۷-۱۵۴.

بداية الحکمة، محمد حسین طباطبائی، تحقیق و تعلیق: عباس علی الزارعی السبزواری. مؤسسه نشر اسلامی.

منابع تکمیلی:

نهایة الحکمة، (۱۳۹۴)، تصحیح و تعلیق غلامرضا فیاضی (دوره چهار جلدی)، انتشارات مؤسسه آموزشی و

پژوهشی امام خمینی.

- شرح نهاية الحكمة علامه طباطبائی، علی شیروانی، انتشارات دارالفکر.
- شرح نهاية الحكمة علامه طباطبائی (۱۳۷۸)، حسین حقانی، انتشارات الزهراء.
- شرح نهاية الحكمة: داوود صمدی آملی، انتشارات قائم آل محمد (عج).
- تعلیقہ بر نهاية الحكمة، محمدتقی مصباح یزدی، مؤسسہ در راه حق، ۱۴۰۵ ق.
- شرح منظومه، ملاهادی سبزواری، تصحیح حسن حسن زاده آملی، نشر ناب.
- شرح مبسوط منظومه، مرتضی مطهری، انتشارات حکمت.
- درآمدی بر نظام حکمت صدرائی، (۱۳۹۵)، عبدالرسول عبودیت، انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی و سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها (سمت).
- فلسفه ملاصدرا، (۱۳۹۱)، فضل الرحمان، ترجمه مهدی دهباشی، انتشارات ریسمان.
- الشواهد الربوبية، ملاصدرا، انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرایی.
- اسفار ابعه، ملاصدرا، انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرایی.
- المبدأ و المعاد، ملاصدرا، تصحیح جعفر شانظری، انتشارات بنیاد حکمت صدرایی.

حکمت متعالیه (۳): وجودشناسی (۳)

عنوان درس به انگلیسی: Transcendent wisdom (3): Ontology (3)

تعداد واحد: ۴

تعداد ساعت: ۶۴

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: فلسفه اسلامی (۳)

اهداف کلی درس: آشنایی با فلسفه اسلامی در موضوعات علت و معلول، قوه و فعل.

سرفصل درس:

۱. علت و معلول: علت‌های چهارگانه

۱-۱. علت فاعلی و احکام آن

۲-۱. علت غایی و احکام آن

۳-۱. علت مادی و صوری

۴-۱. علت جسمانی

۲. قوه و فعل

۱-۲. حرکت و حقیقت آن

۲-۲. حرکت متوسطی و قطعی

۳-۲. حرکت جوهری

۳. سبق و لحوق، قدم و حدوث

۱-۳. سبق و لحوق و اقسام آن‌دو

۲-۳. قدم و حدوث و اقسام آن.

منبع اصلی:

نهایة الحکمة، (۱۴۱۶)، محمدحسین طباطبائی، مؤسسه نشر اسلامی. محدوده درس: مرحله هشتم تا دهم،

صفحات ۱۵۵-۲۳۴.

بداية الحکمة، محمدحسین طباطبائی، تحقیق و تعلیق: عباس علی الزارعی السبزواری. مؤسسه نشر اسلامی.

منابع تکمیلی:

نهایة الحکمة، (۱۳۹۴)، تصحیح و تعلیق غلامرضا فیاضی (دوره چهار جلدی)، انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)

شرح نهایة الحکمة علامه طباطبائی، علی شیروانی، انتشارات دارالفکر.

شرح نهایة الحکمة علامه طباطبائی (۱۳۷۸)، حسین حقانی، انتشارات الزهراء.

شرح نهایة الحکمة: داوود صمدی آملی، انتشارات قائم آل محمد (عج).

تعلیق بر نهایة الحکمة، محمدتقی مصباح یزدی، مؤسسه در راه حق، ۱۴۰۵ ق.

شرح منظومه، ملاهادی سبزواری، تصحیح حسن حسن زاده آملی، نشر ناب.

شرح مبسوط منظومه، مرتضی مطهری، انتشارات حکمت.

درآمدی بر نظام حکمت صدرائی، (۱۳۹۵)، عبدالرسول عبودیت، انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام

خمینی و سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها (سمت).

فلسفه ملاصدرا، (۱۳۹۱)، فضل الرحمان، ترجمه مهدی دهباشی، انتشارات ریسمان.

الشواهد الربوبية، ملاصدرا، انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرایی.

اسفار ابعه، ملاصدرا، انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرایی.

المبدأ و المعاد، ملاصدرا، تصحیح جعفر شانظری، انتشارات بنیاد حکمت صدرایی.

حکمت متعالیه (۴): معرفت‌شناسی

عنوان درس به انگلیسی: Transcendent wisdom (4): Epistemology

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: فلسفه اسلامی ۳

اهداف کلی درس: آشنایی با فلسفه اسلامی در مسائل علم.

سرفصل درس:

۱. تعریف علم
۲. ماهیت و احکام علم
۳. اتحاد عالم و معلوم
۴. انواع علم حصولی و حضوری و اقسام آنها
۵. تجرد علم

منبع اصلی:

نهایة الحکمة، (۱۴۱۶)، محمد حسین طباطبائی، مؤسسه نشر اسلامی. محدوده درس: مرحله یازدهم، صفحات ۲۳۵-۲۶۵.

بداية الحکمة، محمد حسین طباطبائی، تحقیق و تعلیق: عباس علی الزارعی السبزواری. مؤسسه نشر اسلامی. منابع تکمیلی:

نهایة الحکمة، (۱۳۹۴)، تصحیح و تعلیق غلامرضا فیاضی (دوره چهار جلدی)، انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)

شرح نهایة الحکمة علامه طباطبائی، علی شیروانی، انتشارات دارالفکر.

شرح نهایة الحکمة علامه طباطبائی (۱۳۷۸)، حسین حقانی، انتشارات الزهراء.

شرح نهایة الحکمة: داوود صمدی آملی، انتشارات قائم آل محمد (عج).

تعلیقہ بر نہایۃ الحکمۃ ، محمد تقی مصباح یزدی، مؤسسہ در راہ حق، ۱۴۰۵ ق.

اصول فلسفہ و روش رئالیسم (۱۳۸۹)، محمد حسین طباطبائی، تہران: چاپ صدرا.

اتحاد عاقل و معقول، (۱۳۹۵)، حسن حسن زادہ آملی، بوستان کتاب قم.

شرح منظومہ، ملاہادی سبزواری، تصحیح حسن حسن زادہ آملی، نشر ناب.

شرح مبسوط منظومہ، مرتضی مطہری، انتشارات حکمت.

درآمدی بر نظام حکمت صدرائی، (۱۳۹۵)، عبدالرسول عبودیت، انتشارات موسسہ آموزشی و پژوهشی امام خمینی و سازمان مطالعہ و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ہا (سمت).

فلسفہ ملاصدرا، (۱۳۹۱)، فضل الرحمان، ترجمہ مہدی دہباشی، انتشارات ریسمان.

الشواہد الربوبیۃ، ملاصدرا، انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرایی.

اسفار ابعہ، ملاصدرا، انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرایی.

المبدأ و المعاد، ملاصدرا، تصحیح جعفر شانظری، انتشارات بنیاد حکمت صدرایی.

حکمت متعالیه (۵): خداشناسی

عنوان درس به انگلیسی: Transcendent wisdom (5): Theology

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: فلسفه اسلامی ۳

اهداف کلی درس: آشنایی با فلسفه اسلامی در ذات، صفات و افعال واجب تعالی.

سرفصل درس:

۱. ذات واجب الوجود

۲. صفات واجب الوجود

۱-۲. نفی ماهیت از واجب الوجود

۲-۲. توحید ذاتی

۳-۲. توحید ربوبی

۴-۲. ذاتی و عرضی

۵-۲. صفات واجب و اقسام آن: صفات ذات و فعل

۳. افعال واجب تعالی

۱-۳. وسائط در افعال الهی

۲-۳. نظام خلقت و عوالم طولی آن

۳-۳. نظام احسن

۴-۳. نظام احسن

۵-۳. شرور در قضای الهی

۶-۳. کیفیت حدوث عالم و دوام فیض

۴. برهان صدیقین

منبع اصلی:

نهایة الحکمة، (۱۴۱۶)، محمدحسین طباطبائی، مؤسسه نشر اسلامی. محدوده درس: مرحله دوازدهم، صفحات ۲۶۷-۳۲۶.

منابع تکمیلی:

نهایة الحکمة، (۱۳۹۴)، تصحیح و تعلیق غلامرضا فیاضی (دوره چهار جلدی)، انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)

شرح نهایة الحکمة علامه طباطبائی، علی شیروانی، انتشارات دارالفکر.

شرح نهایة الحکمة علامه طباطبائی (۱۳۷۸)، حسین حقانی، انتشارات الزهراء.

شرح نهایة الحکمة: داوود صمدی آملی، انتشارات قائم آل محمد (عج).

تعلیق بر نهایة الحکمة، محمدتقی مصباح یزدی، مؤسسه در راه حق، ۱۴۰۵ ق.

شرح منظومه، ملاهادی سبزواری، تصحیح حسن حسن زاده آملی، نشر ناب.

شرح مبسوط منظومه، مرتضی مطهری، انتشارات حکمت.

درآمدی بر نظام حکمت صدرائی، (۱۳۹۵)، عبدالرسول عبودیت، انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام

خمینی و سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها (سمت).

فلسفه ملاصدرا، (۱۳۹۱)، فضل الرحمان، ترجمه مهدی دهباشی، انتشارات ریسمان.

الشواهد الربوبية، ملاصدرا، انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرایی.

اسفار ابعه، ملاصدرا، انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرایی.

المبدأ و المعاد، ملاصدرا، تصحیح جعفر شانظری، انتشارات بنیاد حکمت صدرایی.

حکمت متعالیه (۶): نفس شناسی

عنوان درس به انگلیسی: Transcendent wisdom (6): Anthropology (2)

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: فلسفه اسلامی ۳

اهداف کلی درس: آشنایی با فلسفه اسلامی در موضوعات نفس شناسی.

سرفصل درس:

۱. چیستی نفس

۲. تجرد نفس

۳. قوای نفس و مراتب آن

۴. حدوث نفس و بقای آن

۵. ارتباط نفس و بدن

۶. تجرد خیال و نفس ناطقه

۷. اقسام عقل و مراتب آن

۸. اقسام علم حصولی و حضوری

منبع اصلی:

کتاب درآمدی به نظام حکمت صدرائی (جلد سوم): انسان شناسی، نوشته عبدالرسول عبودیت، انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی و سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها (سمت).

منابع تکمیلی:

نهایة الحکمة، (۱۳۹۴)، تصحیح و تعلیق غلامرضا فیاضی (دوره چهار جلدی)، انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره).

شرح نهایة الحکمة علامه طباطبائی، علی شیروانی، انتشارات دارالفکر.

- شرح نهاية الحكمة علامه طباطبائي (١٣٧٨)، حسين حقاني، انتشارات الزهراء.
- شرح نهاية الحكمة: داوود صمدى آملی، انتشارات قائم آل محمد (عج).
- تعلیقہ بر نهاية الحكمة ، محمدتقی مصباح یزدی، مؤسسہ در راه حق، ١٤٠٥ ق.
- شرح منظومه، ملاهادی سبزواری، تصحیح حسن حسن زاده آملی، نشر ناب.
- شرح مبسوط منظومه، مرتضی مطهری، انتشارات حکمت.
- فلسفه ملاصدرا، (١٣٩١)، فضل الرحمان، ترجمه مهدی دهباشی، انتشارات ریسمان.
- الشواهد الربوبية، ملاصدرا، انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرايي.
- اسفار ابعه، ملاصدرا، انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرايي.
- المبدأ و المعاد، ملاصدرا، تصحیح جعفر شانظری، انتشارات بنیاد حکمت صدرايي.

حکمت متعالیه (۷): معادشناسی

عنوان درس به انگلیسی: Transcendent wisdom (7): Eschatology

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: فلسفه اسلامی (۶)

اهداف کلی درس: آشنایی با حکمت متعالیه و دیدگاه‌های ملاصدرا در باب معاد.

سرفصل درس:

۱. مرگ و اقسام آن
۲. سعادت و شقاوت اخروی
۳. معاد جسمانی و روحانی، دیدگاه‌های مختلف در باب جاودانگی
۴. شبهه اکل و مأکول، شبهه تناسخ، شبهه اعاده معدوم
۵. ثواب و عقاب اخروی
۶. ماهیت مرگ
۷. مواقف قیامت
۸. ابطال تناسخ

منابع اصلی:

- جاودانگی، (۱۳۹۰)، رضا اکبری، بوستان کتاب قم.
معاد جسمانی در حکمت متعالیه، (۱۳۸۹)، مرتضی پویان، بوستان کتاب قم.

منابع تکمیلی:

- نهایة الحکمة، (۱۳۹۴)، تصحیح و تعلیق غلامرضا فیاضی (دوره چهار جلدی)، انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)
شرح نهایة الحکمة علامه طباطبائی، علی شیروانی، انتشارات دارالفکر.

شرح نهاية الحكمة علامه طباطبائي (۱۳۷۸)، حسين حقاني، انتشارات الزهراء.

شرح نهاية الحكمة: داوود صمدی آملی، انتشارات قائم آل محمد (عج).

تعلیقہ بر نهاية الحكمة، محمدتقی مصباح یزدی، مؤسسہ در راه حق، ۱۴۰۵ ق.

شرح منظومه، ملاهادی سبزواری، تصحیح حسن حسن زاده آملی، نشر ناب.

شرح مبسوط منظومه، مرتضی مطهری، انتشارات حکمت.

درآمدی بر نظام حکمت صدرائی، (۱۳۹۵)، عبدالرسول عبودیت، انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی و سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها (سمت).

فلسفه ملاصدرا، (۱۳۹۱)، فضل الرحمان، ترجمه مهدی دهباشی، انتشارات ریسمان.

الشواهد الربوبية، ملاصدرا، انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرایی.

اسفار ابعه، ملاصدرا، انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرایی.

المبدأ و المعاد، ملاصدرا، تصحیح جعفر شانظری، انتشارات بنیاد حکمت صدرایی.

تاریخ فلسفه اسلامی (۱)

عنوان درس به انگلیسی: (4) The History of Islamic Philosophy

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز:

اهداف کلی درس: آشنائی با تاریخ فلسفه اسلامی، زندگینامه و اندیشه‌های فیلسوفان ایرانی-اسلامی

سرفصل درس:

۱. کلیات:

۱-۱. چیستی فلسفه اسلامی (معنای فلسفه در جهان اسلام)

۱-۲. انتقال علوم یونانی به جهان اسلام و نهضت ترجمه

۱-۳. پیش‌زمینه‌های یونانی، سریانی، ایرانی، هندی در فلسفه اسلامی

۲. فیلسوفان اولیه در شرق جهان اسلام

۲-۱. یعقوب بن اسحاق کندی

۲-۲. قطب‌الدین راوندی و محمد زکریای رازی

۲-۳. ابوالحسن عامری

۲-۴. اخوان الصفا

۲-۵. ابن مسکویه

۲-۶. ابونصر فارابی

۲-۷. ابن سینا

منابع:

درآمدی بر تاریخ فلسفه اسلامی (جلد اول)، محمد فنایی اشکوری و همکاران، انتشارات سمت.

تاریخ فلسفه اسلامی، حسین نصر و الیور لیمن، ترجمه جمعی از استادان، انتشارات حکمت.

تاریخ فلسفه در جهان اسلام، حناالفاخوری و خلیل الجر، ترجمه عبدالمحمد آیتی، انتشارات علمی و فرهنگی.

تاریخ فلسفه در اسلام، م. م. شریف، به کوشش نصراله پورجوادی، نشر دانشگاهی.

ماجرای فکر فلسفی در جهان اسلام، غلامحسن ابراهیمی دینانی، انتشارات طرح نو.

انتقال علوم یونانی به عالم اسلامی، دلیسی اولیری، ترجمه احمد آرام، مرکز نشر دانشگاهی.

سیر فلسفه در جهان اسلام، ماجد فخری، مرکز نشر دانشگاهی.

ما و تاریخ فلسفه، رضا داوری اردکانی، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.

تاریخ فلسفه اسلامی، هانری کربن، ترجمه جواد طباطبائی، نشر مینوی خرد.

نزہة الارواح و روضة الافراح (تاریخ العلماء)، شمس الدین محمد شهرزوری، ترجمه مقصودعلی تبریزی،

انتشارات علمی و فرهنگی.

تاریخ الحکماء قفطی، (۱۳۹۸)، به کوشش بهین دارائی، انتشارات دانشگاه تهران.

فلسفه و کلام اسلامی، وات موننگمری، ترجمه ابوالفضل عزتی، انتشارات علمی و فرهنگی.

An Anthology of Philosophy in Persia, Vol. 1: From Zoroaster to 'Umar Khayyam.

Editors: Seyyed Hossein Nasr, Mehdi Aminrazavi, I.B. Taurus. The Institute of Ismaili Studies, London 2009.

An Anthology of Philosophy in Persia, Vol. 2, Ismaili Thought in the Classical Age.

Seyyed Hossein Nasr, Mehdi Aminrazavi, I.B. Taurus.

An Anthology of Philosophy in Persia, Vol 3: Philosophical Theology in the Middle

Ages and Beyond. (2010). S Editors: Seyyed Hossein Nasr, Mehdi Aminrazavi, I.B. Taurus.

An Anthology of Philosophy in Persia: From the School of Illumination to

Philosophical Mysticism: Volume 4. Editors: Seyyed Hossein Nasr, Mehdi Aminrazavi, I.B. Taurus.

An Anthology of Philosophy in Persia, Vol. 5, From the School of Shiraz to the

Twentieth Century. Editors: Seyyed Hossein Nasr, Mehdi Aminrazavi, I.B. Taurus.

تاریخ فلسفه اسلامی (۲)

عنوان درس به انگلیسی: (2) The History of Islamic Philosophy

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: تاریخ فلسفه اسلامی (۱)

اهداف کلی درس: آشنائی با تاریخ فلسفه اسلامی، زندگینامه و اندیشه‌های فیلسوفان ایرانی-اسلامی

سرفصل درس:

۱. غزالی

۲. ابوالبرکات بغدادی

۳. متفکران اندلس

۳-۱. ابن مسرّه، ابن حزم، ابن باجه، ابن طفیل، ابن سبعین

۳-۲. ابن رشد

۳-۳. ابن خلدون

۳-۴. ابن عربی و شاگردان او

۴. نقد سنت سینوی

۴-۱. فخر رازی

۴-۲. سهروردی و پیروان حکمت اشراق

منابع:

درآمدی بر تاریخ فلسفه اسلامی (جلد اول)، محمد فنایی اشکوری و همکاران، انتشارات سمت.

تاریخ فلسفه اسلامی، حسین نصر و الیور لیمن، ترجمه جمعی از استادان، انتشارات حکمت.

تاریخ فلسفه در جهان اسلام، حنا الفاخوری و خلیل الجبر، ترجمه عبدالمحمد آیتی، انتشارات علمی و فرهنگی.

تاریخ فلسفه در اسلام، م. م. شریف، به کوشش نصراله پورجوادی، نشر دانشگاهی.

ماجرای فکر فلسفی در جهان اسلام، غلامحسن ابراهیمی دینانی، انتشارات طرح نو.

انتقال علوم یونانی به عالم اسلامی، دلیسی اولیری، ترجمه احمد آرام، مرکز نشر دانشگاهی.

سیر فلسفه در جهان اسلام، ماجد فخری، مرکز نشر دانشگاهی.

ما و تاریخ فلسفه، رضا داوری اردکانی، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.

تاریخ فلسفه اسلامی، هانری کربن، ترجمه جواد طباطبائی، نشر مینوی خرد.

نزہة الارواح و روضة الافراح (تاریخ العلماء)، شمس‌الدین محمد شهرزوری، ترجمه مقصودعلی تبریزی، انتشارات علمی و فرهنگی.

تاریخ الحکماء قفطی، (۱۳۹۸)، به کوشش بهین دارائی، انتشارات دانشگاه تهران.

فلسفه و کلام اسلامی، وات مونتگمری، ترجمه ابوالفضل عزتی، انتشارات علمی و فرهنگی.

An Anthology of Philosophy in Persia, Vol. 1: From Zoroaster to 'Umar Khayyam.

Editors: Seyyed Hossein Nasr, Mehdi Aminrazavi, I.B. Taurus. The Institute of Ismaili Studies, London 2009.

An Anthology of Philosophy in Persia, Vol. 2, Ismaili Thought in the Classical Age.

Seyyed Hossein Nasr, Mehdi Aminrazavi, I.B. Taurus.

An Anthology of Philosophy in Persia, Vol 3: Philosophical Theology in the Middle

Ages and Beyond. (2010). S Editors: Seyyed Hossein Nasr, Mehdi Aminrazavi, I.B. Taurus.

An Anthology of Philosophy in Persia: From the School of Illumination to

Philosophical Mysticism: Volume 4. Editors: Seyyed Hossein Nasr, Mehdi Aminrazavi, I.B. Taurus.

An Anthology of Philosophy in Persia, Vol. 5, From the School of Shiraz to the

Twentieth Century. Editors: Seyyed Hossein Nasr, Mehdi Aminrazavi, I.B. Taurus.

تاریخ فلسفه اسلامی (۳)

عنوان درس به انگلیسی: (3) The History of Islamic Philosophy

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: تاریخ فلسفه اسلامی (۲)

اهداف کلی درس: آشنائی با تاریخ فلسفه اسلامی، زندگینامه و اندیشه‌های فیلسوفان ایرانی-اسلامی

سرفصل درس:

۱. خواجه نصیرالدین طوسی

۲. مکتب شیراز

۱-۲. جلال الدین دوانی

۲-۲. دشتکی‌ها

۳. مکتب اصفهان

۱-۳. میرداماد

۲-۳. شیخ بهائی

۳-۳. میرفندرسکی

۳-۴. جهانگیرخان قشقائی

۴. ملاصدرا و پیروانش

۱-۴. رجبعلی تبریزی و شاگردان وی

۲-۴. مکتب سبزوار

۳-۴. مکتب تهران (زنوزی‌ها، آقامحمدرضا قمشه‌ای، میرزا ابوالحسن جلوه، ملاعلی نوری، سید محمد

کاظم عصار)

منابع

درآمدی بر تاریخ فلسفه اسلامی (جلد اول)، محمد فنایی اشکوری و همکاران، انتشارات سمت.

تاریخ فلسفه اسلامی، حسین نصر و الیور لیمن، ترجمه جمعی از استادان، انتشارات حکمت.
تاریخ فلسفه در جهان اسلام، حنا الفاخوری و خلیل الجر، ترجمه عبدالمحمد آیتی، انتشارات علمی و فرهنگی.
تاریخ فلسفه در اسلام، م. م. شریف، به کوشش نصراله پورجوادی، نشر دانشگاهی.
ماجرای فکر فلسفی در جهان اسلام، غلامحسن ابراهیمی دینانی، انتشارات طرح نو.
انتقال علوم یونانی به عالم اسلامی، دلیسی اولیری، ترجمه احمد آرام، مرکز نشر دانشگاهی.
سیر فلسفه در جهان اسلام، ماجد فخری، مرکز نشر دانشگاهی.
ما و تاریخ فلسفه، رضا داوری اردکانی، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
تاریخ فلسفه اسلامی، هانری کربن، ترجمه جواد طباطبائی، نشر مینوی خرد.
نزهة الارواح و روضة الافراح (تاریخ العلماء)، شمس الدین محمد شهرزوری، ترجمه مقصودعلی تبریزی،
انتشارات علمی و فرهنگی.
تاریخ الحکماء قفطی، (۱۳۹۸)، به کوشش بهین دارائی، انتشارات دانشگاه تهران.
فلسفه و کلام اسلامی، وات مونتگمری، ترجمه ابوالفضل عزتی، انتشارات علمی و فرهنگی.

An Anthology of Philosophy in Persia, Vol. 1: From Zoroaster to 'Umar Khayyam.

Editors: Seyyed Hossein Nasr, Mehdi Aminrazavi, I.B. Taurus. The Institute of
Ismaili Studies, London 2009.

An Anthology of Philosophy in Persia, Vol. 2, Ismaili Thought in the Classical Age.

Seyyed Hossein Nasr, Mehdi Aminrazavi, I.B. Taurus.

An Anthology of Philosophy in Persia, Vol 3: Philosophical Theology in the Middle

Ages and Beyond. (2010). S Editors: Seyyed Hossein Nasr, Mehdi Aminrazavi, I.B.
Taurus.

An Anthology of Philosophy in Persia: From the School of Illumination to

Philosophical Mysticism: Volume 4. Editors: Seyyed Hossein Nasr, Mehdi
Aminrazavi, I.B. Taurus.

An Anthology of Philosophy in Persia, Vol. 5, From the School of Shiraz to the

Twentieth Century. Editors: Seyyed Hossein Nasr, Mehdi Aminrazavi, I.B. Taurus.

حکمت مشاء (۱)

عنوان درس به انگلیسی: Peripatetic Philosophy (1)

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: منطق ۲

اهداف کلی درس: آشنائی با آراء حکیمان مشائی جهان اسلام به ویژه ابن سینا

سرفصل درس:

۱. کلیات:

۱-۱. جایگاه حکمت مشاء در فلسفه اسلامی

۲-۱. چستی فلسفه مشاء و مرور اجمالی بر تاریخچه آن

۳-۱. روش شناسی مشائی

۲. معرفت شناسی مشائی

۱-۲. علم و ادراک

۲-۲. وجود ذهنی

۳-۲. اتحاد عاقل و معقول

۳. هستی شناسی مشائی

۱-۳. وجود و ماهیت و احکام آنها

۲-۳. وجوب و امکان

۳-۳. علیت و قاعده الواحد

۴-۳. حدوث و قدم

۵-۳. حرکت و زمان

۶-۳. جوهر و عرض

منابع:

- فلسفه مشاء، سید یحیی یربلی، بوستان کتاب قم.
- فلسفه مشاء با تکیه بر اهرام آراء ابن سینا، محمد ذبیحی، انتشارات سمت.
- الاشارات و التنبیهات، ابن سینا، شرح محقق طوسی و قطب الدین راوندی، نشر البلاغ.
- شرح نمط هفتم از کتاب الاشارات و التنبیهات شیخ الرئیس ابن سینا، احمد بهشتی، بوستان کتاب قم.
- ترجمه و شرح اشارات و تنبیهات ابن سینا: طبیعات، الهیات، عرفان و تصوف، (۱۳۸۵)، حسن ملکشاهی، سروش: انتشارات صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران.
- قواعد کلی فلسفه اسلامی، غلامحسین ابراهیمی دینانی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- حکمت مشاء، (۱۳۹۳)، یارعلی کردفیروزجائی، ناشر: مجمع عالی حکمت اسلامی.
- النجاة، ابن سینا، تحقیق محمدتقی دانش پزوه، انتشارات دانشگاه تهران.
- الهیات دانشنامه علائی، (۱۳۸۴)، ابن سینا، تحقیق محمد معین، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی.
- المباحثات، ابن سینا، تحقیق محسن بیدارفر، نشر بیدار.
- مقاصد الفلاسفة، غزالی، تصحیح محمود بیجو، دمشق.
- فصوص الحکمة، فارابی، تحقیق علی اوجبی، تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی.

حکمت مشاء (۲)

عنوان درس به انگلیسی: Peripatetic Philosophy (2)

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: حکمت مشاء (۱)

اهداف کلی درس: آشنائی با آراء حکیمان مشائی جهان اسلام به ویژه ابن سینا

سرفصل درس:

۱. جهان شناسی مشائی و نظریه فیض

۲. الهیات مشائی

۱-۲. اثبات وجود واجب الوجود

۲-۲. صفات و افعال واجب الوجود

۳-۲. نظریه عنایت

۳. انسان شناسی مشائی

۱-۳. تعریف و اثبات نفس

۲-۳. اقسام نفس و جوهریت آن

۳-۳. تجرد نفس

۴-۳. قوای نفس

منابع:

فلسفه مشاء، سید یحیی یثربی، بوستان کتاب قم.

فلسفه مشاء با تکیه بر اهرام آراء ابن سینا، محمد ذبیحی، انتشارات سمت.

الاشارات و التنبیها، ابن سینا، شرح محقق طوسی و قطب الدین راوندی، نشر البلاغه.

شرح نمط هفتم از کتاب الاشارات و التنبیها، شیخ الرئيس ابن سینا، احمد بهشتی، بوستان کتاب قم.

ترجمه و شرح اشارات و تنبیهات ابن سینا: طبیعات، الهیات، عرفان و تصوف، (۱۳۸۵)، حسن ملکشاهی،
سروش: انتشارات صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران.

قواعد کلی فلسفه اسلامی، غلامحسین ابراهیمی دینانی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
حکمت مشاء، (۱۳۹۳)، یارعلی کردفیروزجائی، ناشر: مجمع عالی حکمت اسلامی.

النجاة، ابن سینا، تحقیق محمدتقی دانش‌پژوه، انتشارات دانشگاه تهران.

الهیات دانشنامه‌ی علائی، (۱۳۸۴)، ابن سینا، تحقیق محمد معین، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی.
المباحثات، ابن سینا، تحقیق محسن بیدارفر، نشر بیدار.

مقاصد الفلاسفة، غزالی، تصحیح محمود بیجو، دمشق.

فصوص الحکمة، فارابی، تحقیق علی اوجبی، تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی.

حکمت اشراق (۱)

عنوان درس به انگلیسی: Illumination Philosophy (1)

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: حکمت مشاء (۲)

اهداف کلی درس: آشنایی با حکمت اشراق و فلسفه سهروردی.

سرفصل درس:

۱. کلیات: آشنایی با شیخ اشراق و جایگاه حکمت اشراق در فلسفه اسلامی

۱-۱. ریشه‌های حکمت سهروردی (میراث ایران باستان، میراث یونان)

۱-۲. جوهره حکمت اشراق

۱-۳. روش شناسی حکمت اشراق (جایگاه شهود در فلسفه)

۲. هستی شناسی اشراقی (مباحث وجود و ماهیت، نور و ظلمت، غنا و فقر، اقسام نور و ظلمت، احکام

کلی نور، نسبت هستی شناختی نور و ظلمت، مراتب هستی بر پایه متافیزیک نور)

۳. جهان شناسی اشراقی: نظام نوری و مراتب آن (مباحث نورالانوار، نور اقرب، انوار قاهره طولی و

عرضی، عالم اشباح مجرد، انوار مدبره، عالم میانه و خیال منفصل، عالم برازخ غاسق)

منابع:

مجموعه مصنفات شیخ اشراق، جلد اول تا سوم، شهاب الدین سهروردی، کتاب‌های: حکمة الاشراق، هیاکل النور، التلویحات، پرتونامه، الواح عمادی، المشارع و المطارحات، انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

شرح حکمة الاشراق، شمس الدین محمد شهرزوری، تصحیح حسین ضیائی تربتی، انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

شرح حکمة الاشراق، قطب الدین شیرازی، به اهتمام عبدالله نورانی و مهدی محقق، مؤسسه مطالعات اسلامی.

شعاع اندیشه و شهود فلسفه سهروردی، غلامحسین ابراهیمی دینانی، انتشارات حکمت.
مبانی فلسفه اشراق از دیدگاه سهروردی، محمدعلی ابوریان، ترجمه محمد علی شیخ، انتشارات دانشگاه شهید
بهشتی.

شواکل الحور فی شرح هیاکل النور، جلال الدین محمد دوانی، در: ثلاث رسائل تحقیق الدكتور احمد
تویسرکانی، مجمع بحوث اسلامی آستانه مقدسه رضوی.
ترجمه و شرح حکمت اشراق، محمد شریف نظام الدین محمد بن هروی، تصحیح حسین ضیائی تربتی،
انتشارات امیرکبیر.

روابط حکمت اشراق و فلسفه ایران، هانری کرین، ترجمه احمد فردید، انجمن ایران شناسی.
حکمت اشراق، سید یدالله یزدان پناه، تحقیق و نگارش مهدی علیپور، انتشارات سمت.
فلسفه اشراق (داوری‌ها، شناخت‌شناسی و نظام نوری)، محمد ذبیحی، انتشارات سمت.
حکمت اشراق، سید یحیی یثربی، فرهنگ اصطلاحات شیخ اشراق، بوستان کتاب قم.
فرهنگ اصطلاحات شیخ اشراق، سیدمحمد خالد غفاری، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی.

حکمت اشراق (۲)

عنوان درس به انگلیسی: Illumination Philosophy (2)

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: حکمت اشراق (۱)

اهداف کلی درس: آشنایی با حکمت اشراق و فلسفه سهروردی.

سرفصل درس:

۱. ادامه جهان‌شناسی اشراقی و الهیات بمعنی الاخص اشراقی (اثبات نورالانوار، صفات و افعال او)
۲. نفس‌شناسی اشراقی (مباحث اقسام نفس یا انوار مدبره، حدوث نفس، ارتباط نفس و بدن، قوای نفس، حقیقت نفس، نوریت ذاتی نفس، انیت صرف بودن نفس، جایگاه نفس در متافیزیک اشراقی)
۳. معرفت‌شناسی اشراقی: علم اشراقی (مباحث هویت نوری نفس، مراتب ادراک، تضاهی عوالم هستی و مراتب ادراک، حقیقت ابصار، علم حضوری، مشاهده و اشراق، معرفت و حیانی)
۴. معادشناسی اشراقی (مباحث مبانی نظریه معاد سهروردی، بقاءنفس پس از مرگ، تفاوت معاد نفوس، معاد جسمانی یا روحانی، مراتب سعادت و شقاوت نفوس بعد از مرگ، خلود یا عدم خلود در شقاوت اخروی، تناسخ)

منابع:

مجموعه مصنفات شیخ اشراق، جلد اول تا سوم، شهاب الدین سهروردی، کتاب‌های: حکمة الاشراق، هیاکل النور، التلویحات، پرتونامه، الواح عمادی، المشارع و المطارحات، انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

شرح حکمة الاشراق، شمس الدین محمد شهرزوری، تصحیح حسین ضیائی تربتی، انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

شرح حکمة الاشراق، قطب الدین شیرازی، به اهتمام عبدالله نورانی و مهدی محقق، مؤسسه مطالعات اسلامی. شعاع اندیشه و شهود فلسفه سهروردی، غلامحسین ابراهیمی دینانی، انتشارات حکمت. مبانی فلسفه اشراق از دیدگاه سهروردی، محمدعلی ابوریان، ترجمه محمد علی شیخ، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی.

شواکل الحور فی شرح هیاکل النور، جلال الدین محمد دوانی، در: ثلاث رسائل تحقیق الدكتور احمد تویسرکانی، مجمع بحوث اسلامی آستانه مقدسه رضوی.

ترجمه و شرح حکمت اشراق، محمد شریف نظام الدین محمد بن هروی، تصحیح حسنین ضیائی تربتی، انتشارات امیرکبیر.

روابط حکمت اشراق و فلسفه ایران، هانری کرین، ترجمه احمد فردید، انجمن ایران شناسی.

حکمت اشراق، سید یدالله یزدان پناه، تحقیق و نگارش مهدی علیپور، انتشارات سمت.

فلسفه اشراق (داوری‌ها، شناخت‌شناسی و نظام نوری)، محمد ذیحی، انتشارات سمت.

حکمت اشراق، سید یحیی یثربی، فرهنگ اصطلاحات شیخ اشراق، بوستان کتاب قم.

فرهنگ اصطلاحات شیخ اشراق، سیدمحمد خالد غفاری، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی.

کلام اسلامی (۱): خداشناسی

عنوان درس به انگلیسی: Islamic Kalam (1): Theology

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد.

اهداف کلی درس: آشنائی با مسائل کلام اسلامی دربارهٔ ذات و اوصاف خداوند

سرفصل درس:

۱. کلیات علم کلام:

۱-۱. تعریف علم کلام، موضوع و مسائل آن

۱-۲. تاریخ پیدایش و تدوین علم کلام

۱-۳. روش‌های مختلف کلام اسلامی (کلام نقلی، کلام عقلی)

۲. راه‌های شناخت خدا

۳. براهین اثبات خدا

۴. اسماء و صفات الهی

۴-۱. اقسام صفت خدا: ثبوتی، سلبی، ذاتی، فعلی.

۴-۲. توحید و اقسام آن

۴-۳. علم، قدرت، حیات، اراده، حکمت، تکلم، سمیع و بصیر.

۴-۴. عدل الهی

۵. حسن و قبح عقلی و شرعی

منابع اصلی:

آموزش کلام اسلامی (۱۳۸۳)، محمد سعیدی مهر، قم: کتاب طه.

کشف المراد فی شرح تجرید الاعتقاد، (۱۴۲۵ق)، علامه حلی، تصحیح حسن حسن‌زاده آملی، قم: مؤسسه النشر الاسلامی.

منابع تکمیلی:

- آموزش عقاید، (۱۳۷۸)، محمدتقی مصباح یزدی، تهران: سازمان تبلیغات اسلامی.
- المحاضرات فی الالهیات، (۱۳۸۳)، جعفر سبحانی، قم: مؤسسه امام صادق.
- النافع یوم الحشر فی شرح باب حادی عشر، (۱۴۱۳ق)، فاضل مقداد، قم: مکتبه العلامة.
- شوراق الالهام، (۱۳۸۳)، عبدالرزاق لاهیجی، قم: مؤسسه امام صادق (ع).
- کلام اسلامی: توحید، صفات و افعال الهی (بر اساس کتاب تجرید الاعتقاد)، (۱۳۸۹)، امیر شیرزاد، انتشارات سمت.
- فرهنگ عقاید و مذاهب اسلامی، (۱۳۷۱)، جعفر سبحانی، قم: نشر توحید.
- سیری اجمالی در اندیشه‌های کلامی معتزله و اشاعره، (۱۳۸۶)، سید اسعد شیخ الاسلامی، تهران: سمت.
- اندیشه‌های کلامی در اسلام، (۱۳۷۴)، عبدالرحمان بدوی، ترجمه حسین صابری، نشر استان قدس رضوی.
- الملل و النحل، (۱۴۱۵ق)، محمدبن عبدالکریم شهرستانی، بیروت: دارالمعرفة.

کلام اسلامی (۲) : نبوت

عنوان درس به انگلیسی: Islamic Kalam (2): Prophethood

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: کلام اسلامی (۱)

اهداف کلی درس: آشنائی با کلام اسلامی در مبحث نبوت

سرفصل درس:

۱. نبوت عامه

۱-۱. دلایل ضرورت نبوت

۱-۲. دلایل منکرین نبوت

۱-۳. راههای شناخت نبی

۱-۴. معجزه و صدق دعوت نبی

۱-۵. حقیقت وحی

۱-۶. عصمت انبیاء

۱-۷. علم نبی

۲. نبوت خاصه

۲-۱. مباحث نبوت پیامبر اسلام

۲-۲. بشارت‌های پیامبر اسلام در تورات و انجیل

۲-۳. معجزات پیامبر اسلام

۲-۴. قرآن معجزه پیامبر اسلام

منابع اصلی:

آموزش کلام اسلامی (۱۳۸۳)، محمد سعیدی مهر، قم: کتاب طه.

كشف المراد في شرح تجريد الاعتقاد، (١٤٢٥ق)، علامة حلّي، تصحيح حسن حسن زادة آملی، قم: مؤسسه النشر الاسلامی.

منابع تکمیلی:

آموزش عقاید، (١٣٧٨)، محمدتقی مصباح یزدی، تهران: سازمان تبلیغات اسلامی.

المحاضرات فی الالهیات، (١٣٨٣)، جعفر سبحانی، قم: مؤسسه امام صادق.

كشف المراد في شرح تجريد الاعتقاد، (١٤٢٥ق)، علامة حلّي، تصحيح حسن حسن زادة آملی، قم: مؤسسه النشر الاسلامی.

النافع يوم الحشر في شرح باب حادی عشر، (١٤١٣ق)، فاضل مقداد، قم: مكتبة العلامة.

شوراق الالهام، (١٣٨٣)، عبدالرزاق لاهیجی، قم: مؤسسه امام صادق (ع).

كلام اسلامی: توحيد، صفات و افعال الهی (بر اساس كتاب تجريد الاعتقاد)، (١٣٨٩)، امير شیرزاد، انتشارات سمت.

فرهنگ عقاید و مذاهب اسلامی، (١٣٧١)، جعفر سبحانی، قم: نشر توحيد.

سیری اجمالی در اندیشه های کلامی معتزله و اشاعره، (١٣٨٦)، سید اسعد شیخ الاسلامی، تهران: سمت.

اندیشه های کلامی در اسلام، (١٣٧٤)، عبدالرحمان بدوی، ترجمه حسین صابری، نشر استان قدس رضوی.

الملل و النحل، (١٤١٥ق)، محمدبن عبدالکریم شهرستانی، بیروت: دارالمعرفة.

کلام اسلامی (۳) : امامت و معاد

عنوان درس به انگلیسی: Islamic Kalam (3): Imama and Resurrections

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: کلام اسلامی ۱ و ۲

اهداف کلی درس: آشنائی با کلام اسلامی در مبحث امامت و معاد.

سرفصل درس:

۱. امامت

۱-۱. فلسفه و ضرورت امامت

۲-۱. حقیقت امامت در کلام شیعه و سنی

۳-۱. راههای اثبات امامت

۴-۱. عصمت امام

۵-۱. علم امام

۲. معادشناسی

۱-۲. دلایل عقلی و نقلی معاد

۲-۲. معاد جسمانی و روحانی

۳-۲. حیات برزخی

۴-۲. بهشت و جهنم

۵-۲. مسائل قبر و دوزخ، حشر و قیامت، میزان و صراط، احباط و تکفیر، شفاعت.

منابع اصلی:

آموزش کلام اسلامی (۱۳۸۳)، محمد سعیدی مهر، قم: کتاب طه.

کشف المراد فی شرح تجرید الاعتقاد، (۱۴۲۵ق)، علامه حلی، تصحیح حسن زاده آملی، قم: مؤسسه النشر

الاسلامی.

منابع تکمیلی:

- آموزش عقاید، (۱۳۷۸)، محمدتقی مصباح یزدی، تهران: سازمان تبلیغات اسلامی.
- المحاضرات فی الالهیات، (۱۳۸۳)، جعفر سبحانی، قم: مؤسسه امام صادق.
- النافع یوم الحشر فی شرح باب حادی عشر، (۱۴۱۳ق)، فاضل مقداد، قم: مکتبه العلامة.
- شوراق الالهام، (۱۳۸۳)، عبدالرزاق لاهیجی، قم: مؤسسه امام صادق (ع).
- کلام اسلامی: توحید، صفات و افعال الهی (بر اساس کتاب تجرید الاعتقاد)، (۱۳۸۹)، امیر شیرزاد، انتشارات سمت.
- فرهنگ عقاید و مذاهب اسلامی، (۱۳۷۱)، جعفر سبحانی، قم: نشر توحید.
- سیری اجمالی در اندیشه‌های کلامی معتزله و اشاعره، (۱۳۸۶)، سید اسعد شیخ الاسلامی، تهران: سمت.
- اندیشه‌های کلامی در اسلام، (۱۳۷۴)، عبدالرحمان بدوی، ترجمه حسین صابری، نشر استان قدس رضوی.
- الملل و النحل، (۱۴۱۵ق)، محمدبن علدالکریم شهرستانی، بیروت: دارالمعرفة.

فرق کلامی اسلامی (۱): فرق اهل سنت

عنوان درس به انگلیسی: Islamic Kalamī Sects (1): Sunni Sects

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد.

اهداف کلی درس: آشنائی با فرق کلامی اهل سنت

سرفصل درس:

۱. کلیات: نگاه کلی به تاریخ فرق اسلامی و عوامل ایجاد و شکل گیری آنها

۲. فرق نخستین: خوارج، مرجئه، قدریه، جبریه و جهمیه

۳. فرق اهل سنت

۳-۱. معتزله

۳-۲. اهل حدیث

۳-۳. اشاعره

۳-۴. ماتریدیه

۳-۵. وهابیت

منابع:

آشنایی با فرق و مذاهب اسلامی، (۱۳۷۸)، رضا برنجکار، انتشارات سمت و طه.

تاریخ فرق اسلامی، (۱۳۸۳)، ۲ جلد، حسین صابری، انتشارات سمت.

تاریخ اندیشه‌های کلامی در اسلام، (۱۳۷۴)، عبدالرحمن بدوی، ترجمه حسین صابری، انتشارات آستان قدس رضوی.

فرق تسنن (مجموعه مقالات)، (۱۳۸۶)، به کوشش مهدی فرمانیان، قم: نشر ادیان.

- فرق و مذاهب کلامی، (۱۳۷۷)، علی ربانی گلپایگانی، مرکز جهانی علوم اسلامی، قم: جامعه المصطفی.
- بحوث فی الملل و النحل، جعفر سبحانی، مؤسسه النشر الإسلامی.
- تاریخ شیعه و فرقه‌های اسلامی تا قرن چهارم، (۱۳۹۰)، دکتر محمدجواد مشکور، تهران: انتشارات اشراقی.
- مذاهب الإسلامیین (المعتزلة، الاشاعرة، الاسماعيلية، القرامطة، النصيرية)، (۱۹۹۷)، عبدالرحمن بدوی، بیروت: دار العلم للملایین، چاپ اول.
- مکتبها و فرقه‌های اسلامی در سده‌های میانه، (۱۳۷۵)، ویلفرد مادلونگ، ترجمه جواد قاسمی، انتشارات آستان قدس رضوی.
- فرقه‌های اسلامی، مادلونگ، ترجمه ابوالقاسم سرّی، انتشارات اساطیر.
- تاریخ علم کلام در ایران و جهان اسلام، (۱۳۷۳)، علی اصغر حلبی، انتشارات اساطیر.
- تاریخ مذاهب اسلامی، محمد ابوزهره، مترجم: علیرضا ایمانی، انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب.
- گرایش‌ها و مذاهب اسلامی در سه قرن نخست هجری، ابوحاتم رازی، ترجمه علی آقانوری، انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب.
- شناخت مذاهب اسلامی، (۱۳۸۵)، سید احمد محمودی، انتشارات المصطفی، (۲ جلد).

فرق کلامی اسلامی (۲): فرق شیعی

عنوان درس به انگلیسی: The Islamic Kalam Sects (2): Shiite Sects

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد.

اهداف کلی درس: آشنائی با فرق مختلف کلامی شیعی.

سرفصل درس:

۱. کلیات: نگاه کلی به مسائل و علل شکل گیری فرق شیعی و محل اختلاف آنها

۲. فرق شیعی:

۱-۲. زیدیه

۲-۲. اسماعیلیه

۳-۲. امامیه

۴-۲. غلات شیعه: دروزیه، اهل حق و نصیری، شیخیه، بابیه و بهائیه.

منابع:

آشنایی با فرق و مذاهب اسلامی، (۱۳۷۸)، رضا برنجکار، انتشارات سمت و طه.

تاریخ فرق اسلامی، (۱۳۸۳)، ۲ جلد، حسین صابری، انتشارات سمت.

تاریخ اندیشه‌های کلامی در اسلام، (۱۳۷۴)، عبدالرحمن بدوی، ترجمه حسین صابری، انتشارات آستان قدس رضوی.

فرق تسنن (مجموعه مقالات)، (۱۳۸۶)، به کوشش مهدی فرمانیان، قم: نشر ادیان.

فرق و مذاهب کلامی، (۱۳۷۷)، علی ربانی گلپایگانی، مرکز جهانی علوم اسلامی، قم: جامعه المصطفی.

بحوث فی الملل و النحل، جعفر سبحانی، مؤسسه النشر الإسلامی.

تاریخ شیعه و فرقه‌های اسلامی تا قرن چهارم، (۱۳۹۰)، دکتر محمدجواد مشکور، تهران: انتشارات اشراقی.

مذاهب الإسلاميين (المعتزلة، الأشاعرة، الأسماعيلية، القرامطة، النصيرية)، (١٩٩٧)، عبدالرحمن بدوي، بيروت:

دار العلم للملايين، چاپ اول.

مکتبها و فرقه‌های اسلامی در سده‌های میانه، (١٣٧٥)، ویلفرد مادلونگ، ترجمه جواد قاسمی، انتشارات آستان

قدس رضوی.

فرقه‌های اسلامی، مادلونگ، ترجمه ابوالقاسم سرّی، انتشارات اساطیر.

تاریخ علم کلام در ایران و جهان اسلام، (١٣٧٣)، علی اصغر حلبی، انتشارات اساطیر.

تاریخ مذاهب اسلامی، محمد ابوزهره، مترجم: علیرضا ایمانی، انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب.

گرایش‌ها و مذاهب اسلامی در سه قرن نخست هجری، ابوحاتم رازی، ترجمه علی آقانوری، انتشارات دانشگاه

ادیان و مذاهب.

شناخت مذاهب اسلامی، (١٣٨٥)، سید احمد محمودی، انتشارات المصطفی، (٢ جلد).

مسائل جدید کلامی (۱)

عنوان درس به انگلیسی: (1) New Theological Problems

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: کلام (۲) و تاریخ ادیان

اهداف کلی درس: آشنائی با مسائل علم کلام جدید، تعریف، غایت و مسائل جدید کلامی؛ آشنائی با چالش‌هایی که پیشرفت‌های علوم و فنون در حوزه الهیات ایجاد کرده است.

سرفصل درس:

۱. کلیات: تعریف کلام جدید و تفاوت آن با کلام قدیم و فلسفه دین
۲. چیستی دین و خاستگاه آن
  - ۱-۲. دیدگاه‌های جامعه‌شناختی (آگوست کنت، دور کهمیم، مارکس)
  - ۲-۲. دیدگاه‌های روانشناختی (فروید و یونگ)
  - ۳-۲. دیدگاه‌های پدیدارشناختی (اوتو و الیاده)
۳. مفهوم خدا و اوصاف او
  - ۱-۳. تعریف و چیستی خدا، ادراک پذیری او
  - ۲-۳. مقایسه خدای دین، خدای فلسفه و خدای عرفان
  - ۳-۳. اوصاف خدا: قادر مطلق، عالم مطلق، خیر محض، سرمدیت، قائم بالذات
۴. الهیات عقلی و براهین اثبات وجود خدا
  - ۱-۴. برهان وجودی
  - ۲-۴. برهان جهان‌شناختی
  - ۳-۴. برهان غایت‌شناختی
  - ۴-۴. برهان اخلاقی
۵. تجربه دینی
  - ۱-۵. تعریف تجربه دینی و انواع آن

۵-۲. هسته مشترک تجارب دینی

۵-۳. تجربه دینی به عنوان توجیهی برای باور دینی

۶. مسئله شرّ و راه‌حل‌های آن

۶-۱. مسئله منطقی شرّ

۶-۲. تئودیه

۶-۳. راه‌حل‌های مسئله شرّ (عدمی بودن شرّ، نسبی بودن شرّ، خیر کثیر و شرّ قلیل، شرّ ناشی از

اختیار، ...)

منبع اصلی:

عقل و اعتقاد دینی، (۱۳۸۹)، مایکل پترسون و همکاران، ترجمه احمد نراقی و ابراهیم سلطانی، تهران: نشر نو.

منابع تکمیلی:

کلام فلسفی (مجموعه مقالات)، (۱۳۷۴)، ترجمه ابراهیم سلطانی و احمد نراقی، تهران: صراط.

هندسه معرفتی کلام جدید، (۱۳۷۸)، احد فرامرز قراملکی، مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر.

تبیین براهین اثبات وجود خدا، (۱۳۸۶)، آیت الله جوادی آملی، قم: مرکز نشر اسراء.

جستارهایی در کلام جدید، محمد محمدرضایی و دیگران، (۱۳۸۱)، انتشارات سمت و دانشگاه قم.

کلام خدا، تحلیل و نقد دیدگاه روشنفکران دینی درباره وحی و تجربه نبوی، (۱۳۷۸)، عبدالله نصری، تهران:

دفتر نشر فرهنگ اسلامی.

فلسفه دین، خدا، اختیار و شرّ، (۱۳۷۶)، آلون پلانیتینگا، ترجمه محمد سعیدی مهر، قم: مؤسسه فرهنگی طه.

قبض و بسط تئوریک شریعت، (۱۳۷۰)، عبدالکریم سروش، تهران: مؤسسه فرهنگی صراط.

مسائل جدید کلامی (۲)

عنوان درس به انگلیسی: (1) New Theological Problems

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: مسائل جدید کلامی (۱)

آموزش تکمیلی: ندارد.

اهداف کلی درس: آشنائی با مسائل علم کلام جدید، تعریف، غایت و مسائل جدید کلامی؛ آشنائی با چالش‌هایی که پیشرفت‌های علوم و فنون در حوزه الهیات ایجاد کرده است.

سرفصل درس:

۱. قلمرو دین و انتظار بشر از آن

۲. رابطه عقل و ایمان

۱-۲. عقل گرایی حداکثری و معتدل

۲-۲. ایمان گرایی حداکثری و معتدل

۲-۳. عقل گرایی انتقادی

۳. رابطه علم و دین

۱-۳. دیدگاه تعارض علم و دین

۲-۳. دیدگاه تمایز علم و دین

۳-۳. دیدگاه تعامل علم و دین

۴. کثرت گرایی دینی

۱-۴. تنوع ادیان

۲-۴. انحصار گرایی و اشکالات آن

۳-۴. کثرت گرایی و اشکالات آن

۴-۴. شمول گرایی و اشکالات آن

۵. زبان دین

۵-۱. زبان انسان و امر نامتناهی

۵-۲. نظریه تمثیل

۵-۳. الهیات سلبی و نظریه تعطیل

۵-۴. معناداری و تحقیق‌پذیری

۵-۵. زبان دین، نمادین یا حقیقی؟

منبع اصلی:

عقل و اعتقاد دینی، (۱۳۸۹)، مایکل پترسون و همکاران، ترجمه احمد نراقی و ابراهیم سلطانی، تهران: نشر نو.

منابع تکمیلی:

انتظار بشر از دین، (۱۳۸۵)، محمدامین احمدی، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.

انتظار بشر از دین، (۱۳۸۰)، آیت الله جوادی آملی، قم: مرکز نشر اسراء.

ایمان‌گروی، (۱۳۸۴) رضا اکبری، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.

عقل و اعتقاد دینی، (۱۳۸۹)، مایکل پترسون و همکاران، ترجمه احمد نراقی و ابراهیم سلطانی، تهران: نشر نو.

کلام فلسفی (مجموعه مقالات)، (۱۳۷۴)، ترجمه ابراهیم سلطانی و احمد نراقی، تهران: صراط.

هندسه معرفتی کلام جدید، (۱۳۷۸)، احد فرامرز قراملکی، مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر.

علم و دین، (۱۳۶۲)، ایان باربور، ترجمه بهاء الدین خرماهی، تهران: مرکز نشر دانشگاهی.

پلورالیسم دینی، (۱۳۷۸)، جاهن هیک، ترجمه عبدالرحیم گواهی، تهران: مؤسسه فرهنگی انتشاراتی بیان.

اسلام و کثرت‌گرایی دینی، (۱۳۷۹)، محمد لگنهاوزن، ترجمه نرجس جواندل، قم: مؤسسه فرهنگی طه.

صراط‌های مستقیم، (۱۳۷۸)، عبدالکریم سروش، تهران: مؤسسه فرهنگی صراط.

سنت و سکولاریسم، گفتارهایی از عبدالکریم سروش، محمد مجتهد شبستری، مصطفی ملکیان و محسن

کدیور، (۱۳۸۱)، تهران: مؤسسه فرهنگی صراط.

زبان دین، (۱۳۷۵)، امیرعباس علیزمانی، قم: مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی.

سخن گفتن از خدا، (۱۳۸۶) امیرعباس علیزمانی، تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.

تاریخ فلسفه غرب (۱): یونان و قرون وسطی

عنوان درس به انگلیسی: The History of Western Philosophy (1)

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: کلیات فلسفه (اسلامی)

اهداف کلی درس: آشنائی با دیدگاه تاریخ فلسفه غرب

سرفصل درس:

۱. عصر اسطوره، اندیشه‌های پیشاسقراطی، سوفیسم
۲. سقراط، افلاطون (معرفت‌شناسی - فلسفه سیاسی)، ارسطو (متافیزیک - منطق - فلسفه اخلاق)
۳. یونانی‌مآبی (رواقیون - اپیکوریان - شکاکان - نوافلاطونیان)
۴. فلسفه قرون وسطی

منابع:

- فردریک کاپلستون، تاریخ فلسفه، جلد ۱، ترجمه جلال‌الدین مجتبی‌وی، علمی فرهنگی / سروش.
محمد ایلخانی، تاریخ فلسفه در قرون وسطی و رنسانس، سمت.
فردریک کاپلستون، تاریخ فلسفه، جلد ۲، ترجمه محمدابراهیم دادجو، علمی فرهنگی / سروش.
فردریک کاپلستون، تاریخ فلسفه، جلد ۳، ترجمه محمدابراهیم دادجو، علمی فرهنگی / سروش.
کریستوفر تیلور، تاریخ فلسفه راتلج، جلد ۱، ترجمه حسن مرتضوی، نشر چشمه.
دیوید فورلی، تاریخ فلسفه راتلج، جلد ۲، ترجمه علی معظمی، نشر چشمه.
جان مارنبون، تاریخ فلسفه راتلج، جلد ۳، ترجمه حسن مرتضوی، نشر چشمه.
برتراند راسل، تاریخ فلسفه غرب، ترجمه نجف دریابندری، پرواز.

تاریخ فلسفه غرب (۲): عقل‌گرایی

عنوان درس به انگلیسی: The History of Western Philosophy (2)

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: تاریخ فلسفه غرب (۱)

اهداف کلی درس: آشنائی با تاریخ فلسفه غرب و اندیشه‌های فیلسوفان غربی و سرگذشت فلسفه در جهان.

سرفصل درس:

۱. نهضت اصلاح دینی، تولد علم مدرن، رنسانس
۲. فرانسیس بیکن (ارغنون نو)
۳. دکارت (شک روشی، کوگیتو، دوئالیسم)
۴. اسپینوزا (جوهر، مونیسیم)
۵. لاینیتس (مونا‌دولوژی - هماهنگی پیشین‌بنیاد - تقسیم قضا یا - نظام ریاضیاتی)

منابع:

- فردریک کاپلستون، تاریخ فلسفه، جلد ۴، ترجمه غلام‌رضا اعوانی، علمی فرهنگی / سروش.
- جورج پارکینسون، تاریخ فلسفه راتلج، جلد ۴، ترجمه حسن مرتضوی، نشر چشمه.
- امیل بریه، تاریخ فلسفه قرن ۱۷، ترجمه اسماعیل سعادت، هرمس.
- برتراند راسل، تاریخ فلسفه غرب، ترجمه نجف دریابندری، پرواز.

تاریخ فلسفه غرب (۳): تجربه‌گرایی

عنوان درس به انگلیسی: (3) The History of Western Philosophy

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: تاریخ فلسفه غرب (۲)

اهداف کلی درس: آشنائی با تاریخ فلسفه غرب و اندیشه‌های فیلسوفان غربی و سرگذشت فلسفه در جهان.

سرفصل درس:

۱. عقل‌گرایی و تجربه‌گرایی
۱. جان لاک (لوح سفید آگاهی - کیفیات اولیه و ثانویه - لیبرالیسم سیاسی) - نام‌گرایی
۲. برکلی (نفی جوهر مادی و ایدئالیسم - تحلیل زبانی - تصورات کلی)
۳. هیوم (انطباعات و تصورات - پدیدارگرایی - هویت شخصی - علیت - شکاکیت)
۴. آدام اسمیت (لیبرالیسم اقتصادی)

منابع:

- فردریک کاپلستون، تاریخ فلسفه، جلد ۵، ترجمه امیرجلال‌الدین اعلم، علمی فرهنگی / سروش.
- استوارت براون، تاریخ فلسفه راتلج، جلد ۵، ترجمه علی معظمی، نشر چشمه.
- امیل بریه، تاریخ فلسفه قرن ۱۷، ترجمه اسماعیل سعادت، هرمس.
- برتراند راسل، تاریخ فلسفه غرب، ترجمه نجف دریابندری، پرواز.

تاریخ فلسفه غرب (۴): کانت و ایدئالیسم آلمانی

عنوان درس به انگلیسی: (4) The History of Western Philosophy

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: تاریخ فلسفه غرب (۳)

اهداف کلی درس: آشنائی با تاریخ فلسفه غرب و اندیشه‌های فیلسوفان غربی و سرگذشت فلسفه در جهان.

سرفصل درس:

۱. بن بست عقل گرایی و تجربه گرایی
۲. فلسفه کانت (فلسفه انتقادی - حدود عقل - نقل عقل محض - انقلاب کپرنیکی - گزاره‌های ترکیبی پیشین - حس استعلایی - تحلیل استعلایی - قضایای جدلی الطرفین - نقد عقل عملی - قواعد اخلاقی - دین و اخلاق)
۳. فیثته (من محض - شهود عقلانی)
۴. هگل (پدیدارشناسی روح - منطق دیالکتیک)

منابع:

- فردریک کاپلستون، تاریخ فلسفه، جلد ۶، ترجمه اسماعیل سعادت و منوچهر بزرگمهر، علمی فرهنگی، سروش.
- فردریک کاپلستون، تاریخ فلسفه، جلد ۷، ترجمه داریوش آشوری، علمی فرهنگی / سروش.
- رابرت سولومون و کاتلین هایگینز، تاریخ فلسفه راتلج، جلد ۶، ترجمه حسن مرتضوی، نشر چشمه.
- اشتفان کورنر، فلسفه کانت، ترجمه عزت‌الله فولادوند، خوارزمی.
- رابرت استرن، هگل و پدیدارشناسی روح، ترجمه محمد مهدی اردبیلی و سید محمد جواد سیدی، ققنوس.

تاریخ فلسفه غرب (۵): فلسفه معاصر (۱)

عنوان درس به انگلیسی: The History of Western Philosophy (5): Contemporary Philosophy (1)

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: تاریخ فلسفه غرب (۴)

اهداف کلی درس: آشنائی با اندیشه‌های مهم‌ترین فیلسوفان معاصر غربی.

سرفصل درس:

۱. فوئرباخ (ماتریالیسم)
۲. مارکس (ماتریالیسم دیالکتیکی - اقتصاد سیاسی - نومارکسیسم)
۳. داروینیسیم
۴. کیر کگور (اگزیستانسیالیسم - ایمان‌گرایی)
۵. نیچه (نیپیلیسم - آری‌گویی به زندگی - اراده معطوف به قدرت (خواست توان) - تبارشناسی - منظر‌گرایی)
۶. پراگماتیسم (معناشناسی - نظریه صدق)
۷. فروید (روان‌کاوی - ضمیر ناآگاه - لییدو)

منابع:

- سی‌ال‌تن، تاریخ فلسفه راتلج، جلد ۷، ترجمه حسن مرتضوی، نشر چشمه.
- فردریک کاپلستون، تاریخ فلسفه، جلد ۷، ترجمه داریوش آشوری، علمی فرهنگی / سروش.
- سورن کیر کگور، ترس و لرز، ترجمه عبدالکریم رشیدیان، نشر نی.
- فردریش نیچه، تبارشناسی اخلاق، ترجمه داریوش آشوری، نشر آگاه.
- اسرائیل شفلیر، چهار پراگماتیست، ترجمه محسن حکیمی، نشر مرکز.
- جاش کوهن، چگونه فروید بخوانیم، ترجمه صالح نجفی، نشر نی.

منطق جدید (۱): منطق گزاره‌ها

عنوان درس به انگلیسی: Modern Logic (1)

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: منطق (۳)

اهداف کلی درس: آشنائی با منطق جدید در چارچوب منطق فرگه-راسلی و نظام استنتاج طبیعی.

سرفصل درس:

۱. کلیات:

۱-۱. تاریخچه پیدایش منطق ریاضی

۲-۱. تفاوت موضوع منطق قدیم و جدید

۳-۱. تعریف منطق جدید و تمایز آن از منطق قدیم

۴-۱. نگاه کلی به مسائل منطق جدید (منطق گزاره‌ها و محمولات)

۲. منطق گزاره‌ها

۱-۲. تعریف استدلال و اجزای آن، استدلال استقرای و قیاسی

۲-۲. تعریف صورت استدلال و صورتهای استنتاجی

۳-۲. نمادین سازی در منطق گزاره‌ها: گزاره‌ای بسیط و مرکب

۴-۲. معرفی ادات تابع ارزشی و گزاره‌های مرکب عطفی، فصلی، شرطی، دوشروطی و سلبی.

۵-۲. تعریف صدق و کذب در منطق جدید

۶-۲. جدول ارزش و محاسبه ارزشها

۷-۲. راست گوها (توتولوژی)، دروغ گوها و جمله‌های محتمل (ممکن الصدق)

۸-۲. سنجش اعتبار و سازگاری به کمک جدول ارزش

۹-۲. معرفی راه کوتاه جدول ارزش در تعیین اعتبار و سازگاری

۱۰-۲. تعریف برهان، صورتهای استدلالی و روشهای مختلف اثبات اعتبار

۱۱-۲. معرفی دو قاعده استدلالی دلیل شرطی و برهان غیرمستقیم (خلف)

۱۲-۲. روش درخت‌های ارزش و قواعد درختها در تعیین اعتبار استدلال.

منبع اصلی:

مبانی منطق جدید، لطف الله نبوی، انتشارات سمت.

درآمدی بر منطق جدید، ضیاء موحد، انتشارات علمی و فرهنگی.

منابع تکمیلی:

مبانی منطق و روش شناسی، لطف الله نبوی، انتشارات دانشگاه تربیت مدرس.

مدخل منطق صورت، غلامحسین مصاحب، انتشارات حکمت.

منطق تطبیقی، اسداله فلاحی، انتشارات سمت.

عرفان اسلامی (۱)

عنوان درس به انگلیسی: (1) Islamic Theosophy

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: فلسفه اسلامی ۲

اهداف کلی درس: آشنائی با دانش عرفان، موضوع، مسائل و مبادی آن، هستی شناسی عرفانی، مباحث الهیات بالمعنی الاخص در عرفان، عرفان نظری و عملی اسلامی.

سرفصل درس:

۱. کلیات:

آشنائی با عرفان نظری اسلامی: تعریف، موضوع، مسائل و روش و غایت.

عرفان نظری و تفاوت آن با فلسفه و کلام

تفاوت عرفان نظری و عملی

۲. مراحل تکون عرفان نظری:

خاستگاه عرفان اسلامی

آشنائی با صوفیان و عارفان برجسته قبل از ابن عربی (قرن ۲-۷)

آشنائی با ابن عربی، شاگردان و مکتب او

ملاصدرا و نقش او در تقریب فلسفه و عرفان

۳. تعالیم عرفان نظری بر اساس فصول مقدمه قیصری

فصل اول: وجودشناسی

فصل دوم: اسماء و صفات حق

فصل سوم: اعیان ثابته

فصل چهارم: جوهر و عرض

فصل پنجم: عوالم کلی و حضرات خمسه الهی

منابع:

- عرفان نظری، (۱۳۹۹)، یحیی یثربی، انتشارات بوستان کتاب قم.
- عرفان عملی، (۱۳۹۵)، یحیی یثربی، انتشارات بوستان کتاب قم.
- مقدمه قیصری بر شرح فصوص الحکم، داوود بن محمود قیصری، انتشارات علمی و فرهنگی.
- شرح مقدمه قیصری بر صوص الحکم، دفتر تبلیغات اسلامی قم.
- فصوص الحکم، محی‌الدین ابن عربی، انتشارات الزهراء.
- اصطلاحات الصوفیه، عبدالرزاق کاشانی، تصحیح گل‌بابا سعیدی و ترجمه محمدعلی مودولاری، نشر زوار.
- رسائل قیصری: کتاب التوحید و النبوة و الولاية، (۱۳۸۱)، داود بن قیصری. تهران: موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران.
- نص النصوص فی شرح الفصوص، (۱۳۹۴)، سید حیدر آملی، تهران: بیدار.
- تمهید القواعد، (۱۳۹۳)، صائن الدین علی بن محمد ترکه اصفهانی، تصحیح سید جلال الدین اشتیانی، بوستان کتاب قم.
- مبانی عرفان نظری، (۱۳۹۵)، سعید رحیمیان، انتشارات سمت.
- درآمدی بر تصوف و عرفان اسلامی، ویلیام چیتک، ترجمه جلیل پروین، انتشارات حکمت.
- جستجو در تصوف ایران، عبدالحسین زرین کوب، نشر امیر کبیر.
- حکمت عرفانی، یدالله یزدان‌پناه، نگارش علی امینی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی.

عرفان اسلامی (۲)

عنوان درس به انگلیسی: Islamic Theosophy (2)

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: عرفان نظری (۱)

اهداف کلی درس: آشنائی با دانش عرفان، موضوع، مسائل و مبادی آن، هستی شناسی عرفانی، مباحث الهیات بالمعنی الاخص در عرفان، عرفان نظری و عملی اسلامی.

سرفصل درس:

تعالیم عرفان نظری بر اساس فصول مقدمه قیصری

فصل ششم: عالم مثال

فصل هفتم: مراتب کشف و شهود

فصل هشتم: صورت حقیقت انسانی

فصل نهم: حقیقت محمدیه

فصل دهم: روح اعظم و مراتب و اسماء آن در عالم انسانی

فصل یازدهم: بازگشت روح اعظم و مظاهر آن به قیامت کبری

فصل دوازدهم: نبوت و رسالت و ولایت

منابع:

عرفان نظری، (۱۳۹۹)، یحیی یثربی، انتشارات بوستان کتاب قم.

عرفان عملی، (۱۳۹۵)، یحیی یثربی، انتشارات بوستان کتاب قم.

مقدمه قیصری بر شرح فصوص الحکم، داوود بن محمود قیصری، انتشارات علمی و فرهنگی.

شرح مقدمه قیصری بر فصوص الحکم، دفتر تبلیغات اسلامی قم.

فصوص الحکم، محی الدین ابن عربی، انتشارات الزهراء.

اصطلاحات الصوفیه، عبدالرزاق کاشانی، تصحیح گل‌بابا سعیدی و ترجمه محمدعلی مودولاری، نشر زوار.
رسائل قیصری: کتاب التوحید و النبوة و الولاية، (۱۳۸۱)، داود بن قیصری. تهران: موسسه پژوهشی حکمت و
فلسفه ایران.

نص النصوص فی شرح الفصوص، (۱۳۹۴)، سید حیدر آملی، تهران: بیدار.
تمهید القواعد، (۱۳۹۳)، صائن الدین علی بن محمد ترکه اصفهانی، تصحیح سید جلال الدین اشتیانی، بوستان
کتاب قم.

مبانی عرفان نظری، سعید رحیمیان، انتشارات سمت.

درآمدی بر تصوف و عرفان اسلامی، ویلیام چیتک، ترجمه جلیل پروین، انتشارات حکمت.

جستجو در تصوف ایران، عبدالحسین زرین کوب، نشر امیر کبیر.

حکمت عرفانی، یدالله یزدان‌پناه، نگارش علی امینی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی.

حکمت عملی

عنوان درس به انگلیسی: Practical Wisdom

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد.

اهداف کلی درس: آشنائی با حکمت عملی و مباحث اخلاق اسلامی، فضایل و رذایل اخلاقی.

سرفصل درس:

۱. کلیات: تعریف حکمت عملی و علم اخلاق، موضوع و مسائل.
  ۲. رویکردهای مختلف به اخلاق: اخلاق فلسفی، نقلی، عرفانی و تلفیقی.
  ۳. اخلاق فلسفی و نظریه اعتدال در اخلاق اسلامی
  ۴. قوای نفس و فضایل و رذایل اخلاقی
  ۵. اهم فضایل اخلاقی و روش کسب آنها
- ۱-۵. فضایل چهارگانه اصلی: عدالت، حکمت، عفت و شجاعت
  - ۲-۵. سخاوت، انفاق، نیکوکاری
  - ۳-۵. صداقت، راستگوئی، صبر
  ۶. اهم رذایل اخلاقی و علاج آنها
- ۱-۶. ظلم، جهل، شره و ترس
  - ۲-۶. رذایل اخلاقی زبانی: دروغ، سخن چینی، تهمت، غیبت
  - ۳-۶. حرص، بخل، حسد، تکبر، عجب.

منابع:

- معراج السعادة، (۱۳۷۷)، احمد نراقی، انتشارات قم: دهقان.
- جامع السعادات، (۱۳۸۲)، مهدی نراقی، قم: انتشارات اسماعیلیان.
- کتاب شناخت اخلاق اسلامی، (۱۳۹۴)، مهدی احمدپور و همکاران، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.
- اخلاق نیکوماخوس، (۱۳۷۸)، ارسطو، ترجمه محمدحسن لطفی تبریزی، انتشارات طرح نو، چاپ اول.

- تهذيب الاخلاق و تطهير الأعراف، (۱۳۸۴)، ابوعلی مسسکویه، انتشارات زاهدی، قم.
- الذریعة الی مکارم الشریعة، (۱۴۲۸)، راغب اصفهانی، انتشارات دارالسلام، چاپ اول.
- اخلاق محتشمی، طوسی، (۱۳۷۷)، خواجه نصیرالدین، تصحیح محمدتقی دانش پژوه، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ سوم.
- اخلاق ناصری، (۱۴۱۳)، طوسی، خواجه نصیرالدین، انتشارات علمیه اسلامیة.
- تهذيب الأخلاق، یحیی بن عدی، (۱۳۷۱)، ترجمه محمد دامادی، انتشارات مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، چاپ دوم، تهران.
- نظریه اعتدال در اخلاق اسلامی، (۱۳۹۵)، حسین اترک، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.

فلسفه اخلاق

عنوان درس به انگلیسی: Moral Philosophy

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد.

اهداف کلی درس: آشنائی با کلیات فلسفه اخلاق، مباحث فرا اخلاقی و هنجاری.

سرفصل درس:

۱. کلیات: تعریف فلسفه اخلاق و شاخه‌های آن

۲. مسائل فرا اخلاقی

۱-۲. نظرات شناختاری و ناشناختاری در اخلاق

۲-۲. عینیت‌گرایی و ذهنیت‌گرایی اخلاقی

۳-۲. نسبییت‌گرایی و مطلق‌گرایی اخلاقی

۳. اخلاق هنجاری:

۱-۳. نتیجه‌گرایی

۲-۳. وظیفه‌گرایی

۳-۳. فضیلت‌گرایی

۴. اخلاق کاربردی

۱-۴. اخلاق پزشکی

۲-۴. اخلاق آموزش

۳-۴. اخلاق پژوهش

۴-۴. اخلاق محیط زیست

منابع:

فلسفه اخلاق، ویلیام کی. فرانکنا، ترجمه هادی صادقی، انتشارات طه.

عناصر فلسفه اخلاق، (۱۳۹۲)، جیمز ریچلز، ترجمه محمود فتحعلی و علیرضا آل بویه، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.

فلسفه اخلاق، (۱۳۹۴)، محمدتقی مصباح یزدی، تحقیق و نگارش احمدحسین شریفی، قم: مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی.

وظیفه‌گرایی اخلاقی کانت، (۱۳۹۲)، حسین اترک، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.

اخلاق فضیلت، (۱۳۹۰)، زهرا خزاعی، تهران: انتشارات حکمت.

اخلاق نیکوماخوس، (۱۳۷۸)، ارسطو، ترجمه محمدحسن لطفی تبریزی، انتشارات طرح نو، چاپ اول.

فایده‌گرایی، (۱۳۹۴)، شیرزاد پیک حرفه، تهران: نگاه معاصر.

مبانی فلسفه اخلاق، (۱۳۹۸)، رابرت هولمز، مسعودعلیا، تهران: ققنوس.

تاریخچه فلسفه اخلاق، (۱۳۷۹)، مک اینتایر، السدر، ترجمه انشاءالله رحمتی، انتشارات حکمت، چاپ دوم.

تهذیب الأخلاق، (۱۳۷۱)، یحیی بن عدی، ترجمه محمد دامادی، انتشارات مؤسسه مطالعات و تحقیقات

فرهنگی، چاپ دوم، تهران.

فلسفه اخلاق، (۱۳۷۶)، مدرسی، محمدرضا، انتشارات سروش، چاپ دوم.

فلسفه اخلاق، (۱۳۷۶)، ویلیام کی. فرانکنا، ترجمه هادی صادقی، موسسه فرهنگی طه، چاپ اول.

فلسفه اخلاق و مبانی رفتار، (۱۳۷۷)، منوچهر صانعی دره بیدی، انتشارات سروش، چاپ اول.

الاخلاق النظرية، (۱۳۷۶)، عبدالرحمان بدوی، انتشارات وكالة المطبوعات، الكويت، چاپ دوم.

فصل ششم:

سرفصل‌های دروس تخصصی انتخابی

تاریخ فلسفه اسلامی (۴)

عنوان درس به انگلیسی: (4) The History of Islamic Philosophy

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی انتخابی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: تاریخ فلسفه اسلامی (۳)

اهداف کلی درس: آشنائی با فیلسوفان معاصر اسلامی

سرفصل درس:

۱. مکتب تفکیک (نقد و بررسی آن)
۲. شیخ احمد احسائی و پیامدهای اندیشه او
۳. مستشرقین و تأثیر آنها در فلسفه اسلامی
۴. علامه طباطبائی و شاگردان او (مطهری، جوادی آملی، محمد باقر صدر، محمد تقی جعفری)
۵. فردید
۶. سید حسین نصر و جریان سنت گرایی در فلسفه اسلامی

منابع:

- شرق شناسی، (۱۳۹۵)، ادوارد سعید، مترجم عبدالرحیم گواهی، دفتر نشر فرهنگ اسلامی.
- درآمدی بر تاریخ فلسفه اسلامی (جلد اول)، محمد فنایی اشکوری و همکاران، انتشارات سمت.
- تاریخ فلسفه اسلامی، حسین نصر و الیور لیمن، ترجمه جمعی از استادان، انتشارات حکمت.
- تاریخ فلسفه در جهان اسلام، حنا الفاخوری و خلیل الجبر، ترجمه عبدالمحمد آیتی، انتشارات علمی و فرهنگی.
- تاریخ فلسفه در اسلام، م. م. شریف، به کوشش نصراله پورجوادی، نشر دانشگاهی.
- ماجرای فکر فلسفی در جهان اسلام، غلامحسن ابراهیمی دینانی، انتشارات طرح نو.
- انتقال علوم یونانی به عالم اسلامی، دلیسی اولیری، ترجمه احمد آرام، مرکز نشر دانشگاهی.
- سیر فلسفه در جهان اسلام، ماجد فخری، مرکز نشر دانشگاهی.
- ما و تاریخ فلسفه، رضا داوری اردکانی، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.

تاریخ فلسفه اسلامی، هانری کربن، ترجمه جواد طباطبائی، نشر مینوی خرد.
نزهة الارواح و روضة الافراح (تاریخ العلماء)، شمس الدین محمد شهرزوری، ترجمه مقصود علی تبریزی،
انتشارات علمی و فرهنگی.
تاریخ الحکماء قفطی، (۱۳۹۸)، به کوشش بهین دارائی، انتشارات دانشگاه تهران.
فلسفه و کلام اسلامی، وات مونتگمری، ترجمه ابوالفضل عزتی، انتشارات علمی و فرهنگی.

تاریخ فلسفه غرب (۶): فلسفه معاصر (۲)

عنوان درس به انگلیسی: (2) Contemporary Philosophy (6): The History of Western Philosophy

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی انتخابی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: تاریخ فلسفه غرب (۵) و فلسفه معاصر (۱)

اهداف کلی درس: آشنائی با اندیشه‌های فلسفی معاصر

سرفصل درس:

۱. هوسرل (پدیدارشناسی - زیست جهان)
۲. هایدگر (اگزیستانسیالیسم - دازاین)
۳. گادامر (هرمنوتیک)
۴. مکتب فرانکفورت
۵. ویتگنشتاین متقدم (نظریه تصویری زبان) - پوزیتیویسم منطقی (حلقه وین) - ویتگنشتاین متأخر (نظریه کاربرد معنی - بازی‌های زبانی)
۶. فلسفه تحلیلی - سوسور (ساختارگرایی) - لویناس (دیگری)
۷. پساساختارگرایی (فوکو - دلوز - دریدا)

منابع:

ریچارد کرنی، تاریخ فلسفه راتلج، جلد ۸، ترجمه حسن مرتضوی، نشر چشمه.

عبدالکریم رشیدیان، هوسرل در متن آثارش، نشر نی.

هیوبرت دریفوس، در-جهان-بودن، ترجمه زکیه آزادانی، نشر نی.

تام باتومور، مکتب فرانکفورت، ترجمه حسینعلی نوذری، نشر نی.

هانس یوهان گلوک، فلسفه تحلیلی چیست؟، ترجمه یاسر خوشنویس، ترجمان.

بهاءالدین خرمشاهی، پوزیتیویسم منطقی، انتشارات علمی و فرهنگی.

اریک ماتیوز، فلسفه فرانسه در قرن بیستم، ترجمه محسن حکیمی، ققنوس.

لارنس کهون، از مدرنیسم تا پست‌مدرنیسم، ویراستار فارسی: عبدالکریم رشیدیان، نشر نی.

مادن ساراپ، راهنمایی مقدماتی بر پساساختارگرایی و پسا‌مدرنیسم، ترجمه محمدرضا تاجیک، نشر نی.

منطق جدید (۲): منطق محمولات

عنوان درس به انگلیسی: Modern Logic (2)

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی الزامی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: منطق جدید (۱)

اهداف کلی درس: آشنائی با منطق جدید در چارچوب منطق فرگه-راسلی و نظام استنتاج طبیعی.

سرفصل درس:

نمادین سازی در منطق محمولات: افراد و اوصاف، سورهای وجودی و کلی

متغیرهای آزاد و پابند، مربع تباينات

بسط سورهای وجودی و کلی

معناشناسی منطق محمولها، اثبات عدم اعتبار به کمک مثال نقض و بسط

معرفی محمولات رابطه‌ای (منطق نسب)، سورهای متداخل

براهین منطق محمولات، معرفی چهار قاعده مربوط به سور و نقض سور

درخت‌های ارزش در منطق محمولات

این همانی و قواعد آن

توصیفات خاص، پارادوکس‌های منطقی و مشکلات فلسفی منطق محمولات

تطبیق منطق محمولات جدید و قیاسهای حملی ارسطویی

مختصری در باب منطق موجهات و منطق سه ارزشی در منطق جدید

منابع اصلی:

مبانی منطق جدید. (۱۳۹۹). لطف الله نبوی، انتشارات سمت، چاپ سیزدهم.

درآمدی بر منطق جدید. (۱۳۹۶). ضیاء موحد، انتشارات علمی و فرهنگی، چاپ یازدهم.

منابع تکمیلی:

مبانی منطق و روش شناسی، لطف الله نبوی، انتشارات دانشگاه تربیت مدرس.

منطق موجهات. (۱۳۹۹). ضیاء موحد، انتشارات هرمس، چاپ پنجم.

مختصری از منطق ریاضی (حساب محمولات). (۱۳۹۶). غلامرضا یاسی پور. ناشر: آبان مهر.
مدخل منطق صورت. (۱۳۶۶). غلامحسین مصاحب، انتشارات حکمت، چاپ دوم.
منطق تطبیقی. (۱۳۹۸). اسداله فلاحی، انتشارات سمت، چاپ دوم.
درآمدی نو به منطق نمادین: منطق محمولات، پل تیدمن و هاوارد کھین، ترجمه رضا اکبری، دانشگاه امام صادق.

فلسفه علم

عنوان درس به انگلیسی: Philosophy of Science

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی انتخابی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: فلسفه غرب (۵)

اهداف کلی درس: آشنائی با کلیات فلسفه علم، مسائل فلسفی درباره علوم تجربی و روش آنها.

سرفصل درس:

۱. کلیات: تعریف علم و فلسفه علم، اهمیت و نیاز به فلسفه علم
۲. آشنایی با تاریخ علم
- ۱-۲. تاریخ علم از یونان باستان، فیزیک ارسطویی، هیأت بطلمیوسی، کپرنیک، گالیله، فیزیک نیوتنی، نظریه الکترومغناطیس، نسبیت، مکانیک کوانتومی
۳. فرانسیس بیکن (روش تجربی)
۴. تأییدگرایی و مسأله‌ی استقرا، پارادوکس همپل
۵. کارل پوپر، نظریه بار بودن، مشاهده، ابطال‌گرایی، مسأله‌ی تحدید
۶. نقد دوئم بر ابطال‌گرایی
۷. قرارداد‌گرایی پوانکاره
۸. تامس کون (پارادایم - انقلاب‌های علمی)
۹. کل‌گرایی کواهن
۱۰. رئالیسم و آنتی‌رئالیسم.

منابع:

- جیمز لیدمن، فلسفه علم، ترجمه حسین کرمی، حکمت.
- سمیرا کاشا، فلسفه علم، ترجمه هومن پناهنده، فرهنگ معاصر.
- آلن چالمرز، چیستی علم، ترجمه سعید زیباکلام، سمت.

فلسفه علم در قرن بیستم، دانالد گلیس، ترجمه حسین میاننداری، مؤسسه فرهنگی طه و سمت.
فلسفه علوم طبیعی، کارل همپل، ترجمه حسین معصومی همدانی، مرکز نشر دانشگاهی.
از آگوستین تا گالیله، آ. سی. کرومبی، ترجمه احمد ارام، انتشارات حکمت.
منطق اکتشافات علمی، کارل پوپر، ترجمه حسین کمالی، انتشارات علمی و فرهنگی.
فلسفه تکنولوژی، مارتین هایدیگر و دیگران، گردآوری و ترجمه شاپور اعتماد، نشر مرکز.
الأسس المنطقية للإستقراء، سید محمدباقر صدر، بیروت: دارالتعارف للمطبوعات.
چیستی قانون طبیعت، دیوید آرمسترانگ، ترجمه امیر دیوانی، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.

فلسفه ذهن

عنوان درس به انگلیسی: Philosophy of Mind

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی انتخابی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: تاریخ فلسفه غرب (۵)

اهداف کلی درس: آشنائی با مباحث علم النفس، فلسفه ذهن، نفس و بدن، تجرد و جاودانگی نفس

سرفصل درس:

۱. کلیات: تعریف، چیستی و مسائل فلسفه ذهن

۲. مسئله ذهن و بدن

۳. دو گانه‌انگاری و تقریرهای مختلف آن

۱-۳. دیدگاه‌های مختلف در باب نفس (روح)

۲-۳. دلایل فلسفی اثبات نفس

۴. نظریات یگانه‌انگار

۴-۱. نظریه ماتریالیستی

۴-۲. نظریه این‌همانی

۴-۳. نظریه رفتارگرایی

۴-۴. نظریه کارکردگرایی

۵. مسئله اذهان دیگر

منبع اصلی:

درآمدی بر فلسفه ذهن، (۱۳۸۸)، کیت مسلین، مهدی ذاکری، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.

منابع تکمیلی:

آشنایی با فلسفه ذهن، (۱۴۰۰)، مل تامپسون، مترجم: مهراں داور و نیلوفر خوش‌زبان، ناشر: نقش و نگار.

متفکران بزرگ فلسفه ذهن، (۱۴۰۰)، اندرو بیلی، ترجمه یاسر پوراسماعیل، نشر لگا منتشر.

درآمدی کوتاه بر فلسفه ذهن، (۱۳۹۹)، نیل کمبل، مترجم محمد یوسفی، نشر نی.

فلسفه ذهن، یک راهنمای مقدماتی، (۱۳۹۸)، ایان ریونز کرافت، مترجم: حسین شیخ رضایی، انتشارات صراط.

فلسفه ذهن و معنی، (۱۳۸۱)، سیروس یونس ادیانی، انتشارت نقش جهان.

نظریه کارکردگرایی در فلسفه ذهن: مجموعه مقالات، (۱۳۹۳)، مترجم یاسر پوراسماعیل، ناشر پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.

رابطه نفس و بدن از نظر ملاصدرا، (۱۳۹۳)، احمد پهلوانیان، ناشر بوستان کتاب قم.

اسلام و مسئله نفس و بدن: مجموعه مقالات، (۱۳۹۲)، جمعی از نویسندگان، ناشر پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.

بررسی رابطه نفس و بدن از منظر حکمت متعالیه و نوحاسته گرایی، (۱۴۰۰)، محمدمهدی عموسلطانی فروشانی، ناشر پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.

فلسفه زبان

عنوان درس به انگلیسی: Philosophy of Language

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی انتخابی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: تاریخ فلسفه غرب (۵)

اهداف کلی درس: آشنائی با مباحث فلسفه زبان

سرفصل درس:

۱. زبان‌شناسی و فلسفه زبان (جلسه اول و دوم، منبع: از فلسفه به زبان‌شناسی، شیوان چپمن، ترجمه حسین صافی)

۱-۱. زبان‌شناسی پیش از سوسور و پیرس

۲-۱. زبان‌شناسی سوسور و پیرس

۳-۱. زبان‌شناسی پس از سوسور و پیرس

۴-۱. فلسفه زبان پیش از فرگه و راسل

۵-۱. فلسفه زبان فرگه و راسل

۶-۱. فلسفه زبان بعد از فرگه و راسل

۲. فلسفه زبان و فلسفه زبانی

۳. نظریه‌های معنا (جلسه سوم و چهارم، منبع: درآمدی به فلسفه زبان ویلیام لایکن، ترجمه میثم امینی)

۱-۳. نظریه چیست؟

۲-۳. نظریه‌ی معنا چیست؟

۳-۳. سه گانه لفظ، معنا، مرجع

۴-۳. سه گانه نحو‌شناسی، معناشناسی، کاربردشناسی (منظورشناسی)

۵-۳. معرفی اجمالی نظریه‌های معنا

۱-۵-۳. نظریه‌های ارجاعی معنا

۱-۱-۵-۳. نظریه‌های ارجاع مستقیم: میل و کریپکی

۲-۱-۵-۳. نظریه‌های ارجاع غیرمستقیم: فرگه و راسل

۲-۵-۳. نظریه ایده‌های ذهنی جان لاک

۳-۵-۳. نظریه کاربردی ویتگنشتاین

۳-۵-۴. نظریه منظورشناختی (روانشناختی) گرایس

۳-۵-۵. نظریه افعال گفتاری آستین _ سرل

۴. نظریه ارجاعی معنا (جلسه پنجم و ششم، منبع: کتاب لایکن فصل اول)

۴-۱. تقریر نظریه

۴-۲. نقد و بررسی

۵. نظریه راسل درباره معنای وصفهای معین (جلسه هفتم، هشتم، نهم، دهم، منبع فصل دوم کتاب لایکن)

۵-۱. چهار معمای اساسی درباره معنای الفاظ مفرد (اسامی خاص و وصفهای معین)

۵-۱-۱. ارجاع ظاهری به ناموجودها

۵-۱-۲. قضایای سالبه وجودی

۵-۱-۳. معمای اینهمانی فرگه

۵-۱-۴. معنای جانشینی

۵-۲. تقریر نظریه وصفهای معین راسل

۵-۳. نقد و بررسی نظریه راسل

۵-۳-۱. نقدهای استراسون

۵-۳-۲. نقدهای دانلان

۶. نظریه فرگه درباره معنای اسامی خاص (جلسه یازدهم، دوازدهم، سیزدهم، چهاردهم، منبع فصل سوم و

چهارم کتاب لایکن)

۶-۱. تقریر نظریه فرگه بر اساس چهار معمای اساسی

۶-۲. نقد و بررسی نظریه فرگه

۶-۱-۲. نقدهای جان سرل و نظریه خوشه‌ای معنای اسامی خاص

۶-۲-۲. نقدهای سول کریپکی و نظریه علی تاریخی معنای نامهای خاص

منابع اصلی:

درآمدی به فلسفه زبان. (۱۳۹۹). ویلیام لایکن، ترجمه میثم محمد امینی، انتشارات هرمس.

از فلسفه به زبان‌شناسی. (۱۳۸۵). شیوان چپمن، ترجمه حسین صافی، ناشر: گام نو.

منابع تکمیلی:

فلسفه زبان. (۱۳۹۹). اسکات سوامس. ترجمه محمدحسین وقار. انتشارات اطلاعات.

آشنایی با فلسفه تحلیلی، فلسفه زبان. (۱۳۹۳). کریستوفر پیکاک. ترجمه یاسر خوشنویس. انتشارات حکمت.

بزرگترین فیلسوفان زبان. (۱۳۹۸). بری لی. ترجمه محمد زندی. نشر نویسه پارسی.

فلسفه زبان. (۱۳۸۱). ویلیام. پ. آلتون. ترجمه احمد ایرانمنش احمد رضا جلیلی.
فلسفه زبان در حکمت ایرانی و اسلامی: تحلیلی مبتنی بر سنت، مدرنیته و پسامدرنیته. (۱۳۹۹). محمودرضا
مرادیان. انتشارات دانشگاه لرستان.
فلسفه زبان (مدخلی معاصر). (۱۳۹۹). ویلیام لایکن. ترجمه مهدی اخوان و مهدی رزاقی. انتشارات علمی و
فرهنگی.

فلسفه تاریخ

عنوان درس به انگلیسی: Philosophy of History

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی انتخابی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: تاریخ فلسفه غرب (۵)

اهداف کلی درس: آشنائی با چیستی و مسائل فلسفه تاریخ

سرفصل درس:

۱. فلسفه نظری تاریخ

۱-۱. پیدایش فکر تاریخی در غرب

۲-۱. اوصاف فلسفه نظری تاریخ

۳-۱. فلسفه نظری تاریخ نزد ویکو، هردر، کانت و هگل

۲. فلسفه تحلیلی تاریخ یا علم تاریخ

۱-۲. تفاوت فلسفه تاریخ و علم تاریخ

۲-۲. آیا تاریخ علم است؟

۳-۲. انواع تبیین در تاریخ (تبیین بر اساس قانون، روایت و ...)

۲-۴. علیت و عینیت در تاریخ

۲-۵. حقیقت (صدق) در تاریخ (نظریه مطابقت، انسجام، ...)

۳. تاریخ نزد فلاسفه پست مدرن

۴. فلسفه تاریخ و سابقه آن در تمدن اسلامی

۱-۴. تاریخ‌نگاری و انواع آن در تمدن اسلامی

۲-۴. آموزه‌های ناظر بر فلسفه تاریخ در متون دینی

۳-۴. فلسفه تاریخ ابن‌خلدون، طرح علم عمران و اصول آن

۴-۴. نقد و بررسی فلسفه تاریخ معاصر نزد متفکران اسلامی (مطهری، شریعتی، ...)

منابع:

- فلسفه تاریخ، (۱۳۸۸)، کریم مجتهدی، تهران: سروش.
- فلسفه تاریخ: مجموعه مقالات از دایره المعارف فلسفه، (۱۳۷۶)، پل ادواردز، ترجمه بهزاد سالکی، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- مورخ و تاریخ، (۱۳۷۵)، آ. بی. توین، ترجمه حسن کامشاد، تهران: خوارزمی.
- مقدمه ابن خلدون، (۱۳۹۰)، عبدالرحمن بن محمد ابن خلدون، ترجمه محمد پروین گنابادی، تهران: علمی و فرهنگی، چاپ سیزدهم.
- فلسفه تاریخ ابن خلدون، (۱۳۸۳)، محسن مهدی، ترجمه مجید مسعودی، تهران: علمی و فرهنگی.
- عقل در تاریخ، (۱۳۷۹)، فردیریش ویلهلم هگل، ترجمه حمید عنایت، تهران: شفیعی.

فلسفه هنر

عنوان درس به انگلیسی: Philosophy of Art

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی انتخابی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: تاریخ فلسفه غرب (۵).

اهداف کلی درس: آشنایی با مباحث فلسفی در هنر و زیبایی شناسی

سرفصل درس:

۱. کلیات:

۱-۱. تعریف فلسفه هنر، موضوع، غایت و هدف.

۲-۱. معرفی اجمالی مسائل و تاریخچه فلسفه هنر

۲. چیستی هنر

۱-۲. نظریه تقلید

۲-۲. نظریه بیان

۳-۲. نظریه فرم

۴-۲. نظریه غیرذات گرا (نوویتگنشتاینی)

۵-۲. نظریه های نهاد و تاریخی

۳. تفسیر هنر

۴. نقد هنر

۵. بررسی و تحلیل نظر متفکران اسلامی در باب هنر و زیبایی شناسی

منابع:

حکمت معنوی هنر، (۱۳۷۵)، غلامرضا اعوانی، انتشارات سوره مهر.

درآمدی بر فلسفه هنر، نائل کارول، (۱۳۸۶)، ترجمه صالح طباطبائی، فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران.

حقیقت و زیبایی، (۱۳۸۰) بابک احمدی، تهران: نشر مرکز.

هنر، احساس و بیان، (۱۳۸۵)، رابرت ویلکینسون، ترجمه امیر مازیار، فرهنگستان هنر.

تاریخ و مسائل زیبایی شناسی، (۱۳۸۷)، جان هسپرس و منرو بیردزلی، ترجمه محمد سعید حانی کاشانی، تهران: هرمس.

فلسفه هنرها، (۱۳۹۴)، گوردن گراهام، ترجمه مسعود علیا، تهران: ققنوس.

چیستی هنر، (۱۳۷۷)، آزوالد هنفلینگ، ترجمه علی رامین، تهران: شهر کتاب، هرمس.

فلسفه‌های مضاف (۱)

عنوان درس به انگلیسی: Philosophy of Science and Mind

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی انتخابی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: تاریخ فلسفه غرب (۴)

اهداف کلی درس: آشنائی با فلسفه‌های مضاف شامل فلسفه علم و فلسفه ذهن.

سرفصل درس:

سرفصلهای ذکر شده برای دروس فلسفه علم و فلسفه ذهن توسط استاد گزینش و خلاصه شود.

فلسفه های مضاف (۲)

عنوان درس به انگلیسی: Philosophy of Language, History and Art

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی انتخابی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: تاریخ فلسفه غرب (۴)

اهداف کلی درس: آشنائی با فلسفه‌های مضاف شامل فلسفه زبان، فلسفه تاریخ و فلسفه هنر.

سرفصل درس:

سرفصلهای ذکر شده برای دروس فلسفه زبان، فلسفه تاریخ و هنر توسط استاد گزینش و خلاصه شود.

تفکر انتقادی

عنوان درس به انگلیسی: Critical Thinking

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی انتخابی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: منطق (۳)

اهداف کلی درس: آشنائی با فنون منطقی و استدلالی تفکر انتقادی

سرفصل درس:

۱. کلیات: چیستی تفکر انتقادی، روش، غایت و هدف.

۱-۱. راههای کسب معرفت

۲-۱. اقسام معرفت (معرفت گزاره‌ها، معرفت مباشر و معرفت مهارتی)

۲. روش و مراحل تفکر انتقادی

۱-۲. معناسناسی واژه‌ها

۱-۱-۲. تعریف ذات گرایانه و غیرذات گرایانه

۲-۱-۲. تعاریف نظری، اقناعی، بافتی، متنی، عملی، اجرایی، معجمی و لغوی

۲-۲. کشف پیش فرض‌ها

۳-۲. مطالبه دلیل و ارزیابی آن

۱-۳-۲. روش‌های استدلال: عقلی، نقلی، تجربی؛ کاربرد و تفاوت آنها

۲-۳-۲. اقسام استدلال مباشر و غیرمباشر

۳. اقسام مغالطات (تبیین مغالطی، ادعای بدون دلیل، مغالطات در مقام نقد، مغالطات در مقام دفاع، مغالطه در

استدلال، مغالطه در پیش فرض، مغالطات صوری، مغالطات ربطی)

منابع:

درسنامه تفکر نقدی، (۱۳۸۹)، امیر خواص، موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی.

آموزش تفکر انتقادی، (۱۳۸۳)، چت مایرز، ترجمه خدایار ایلی، تهران: انتشارات سمت، چاپ سوم.

تفکر انتقادی، نوالله خليل زاده، اكبر سليمان نژاد، (۱۳۸۴)، انتشارات مهر امير المؤمنين.
درآمدی بر آموزش منطق: روش نقد اندیشه‌ها، (۱۳۸۸)، علی شیروانی، انتشارات هاجر.
روش نقد؛ نقد هدف‌ها و نقد مکتب‌ها، (۱۳۸۸)، علی صفایی حائری، انتشارات لیلة اللقدر.
نقد و خلاقیت در تفکر، (۱۳۸۹)، علی شیروانی، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
کتاب نقد و نقد کتاب (مجموعه مقالات)، (۱۳۸۶)، گروهی از نویسندگان، به اهتمام خانه کتاب، تهران: مؤسسه خانه کتاب.

Critical Thinking: A Concise Guide. (2020). Tracy Bowell; Robert Cowan; Gary Kemp. Routledge, 5th Edition.

Critical Reasoning: A Practical Introduction. (2009). Anne Thomson, Routledge, 3rd Edition.

معرفت شناسی

عنوان درس به انگلیسی: Epistemology

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی انتخابی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: منطق (۳) و تاریخ فلسفه غرب (۴)

اهداف کلی درس: آشنائی کلی با مباحث معرفت شناسی، چستی معرفت، اقسام آن، امکان معرفت و ...

سرفصل درس:

۱. کلیات:

۱-۱. چستی معرفت شناسی، تعریف، موضوع، غایت و هدف

۱-۲. تعریف معرفت حقیقی، واقع و نفس الامر، امکان معرفت حقیقی

۱-۳. علم، یقین، ظن، شک و اقسام آنها

۱-۴. شکاکیت و اقسام آن

۲. انواع معرفت

۲-۱. انواع علم: علم حصولی و حضوری

۲-۲. انواع تصور: جزئی و کلی

۲-۳. انواع مفاهیم کلی

۳. مرور بر تاریخچه معرفت شناسی

۳-۱. فلاسفه یونان باستان (افلاطون و ارسطو)

۳-۲. یونانی مآبی (تجربه گرایی، شک گرایی، نوافلاطونیان)

۳-۳. تفکر قرون وسطا (نظریات واقع گرایی، مفهوم گرایی، نام گرایی)

۳-۴. دوره جدید (عقل گرایی، تجربه گرایی، دیدگاه کانت)

۴. مبادی معرفت

۴-۱. دیدگاه فیلسوفان حس گرا

۴-۲. دیدگاه فیلسوفان عقل گرا

۳-۴. دیدگاه فیلسوفان اسلامی

۵. تحلیل معرفت

۱-۵. تعریف سه جزئی معرفت (باور صادق موجه)

۲-۵. اشکالات تعریف سه جزئی معرفت (مثال‌های نقض گتیه)

۳-۵. نظریه مطابقت

۴-۵. نظریه انسجام گروهی

۵-۵. نظریه پراگماتیسم

منابع:

- درآمدی بر معرفت‌شناسی معاصر و دینی، (۱۳۷۷)، محمدتقی فلاح، مجموعه معارف.
- تاریخ معرفت‌شناسی، (۱۳۸۶)، دیوید والتر هاملین، ترجمه شاپور اعتماد، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- معرفت‌شناسی، (۱۳۹۲)، لیندا زاگربسکی، ترجمه کاوه بهبهانی، نشر نی.
- معرفت‌شناسی، (۱۳۹۸)، حسین زاده، موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی، چاپ بیست و نهم.
- رویکردهای معاصر در معرفت‌شناسی دینی، (۱۳۹۶)، آر. داگلاس گایوت و برندن اسویتمن، ترجمه هاشم مروارید، نشر نی.
- معرفت‌شناسی، (۱۳۹۴)، رابرت ام. مارتین، مترجم نسترن ظهیری، انتشارات ققنوس.
- مجموعه مقالات معرفت‌شناسی، (۱۳۸۸)، گروه پژوهشی فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه علوم اسلامی رضوی: جواد رقوی و دیگران، زیر نظر محمدتقی فعالی، مشهد: دانشگاه علوم اسلامی رضوی.
- نظریه معرفت در فلسفه کانت، یوستوس هارتناک، ترجمه غلامعلی حداد عادل، تهران: فکر روز.
- اصول فلسفه و روش رئالیسم، (۱۳۸۹)، محمدحسین طباطبائی، مجموعه آثار استاد مطهری، تهران: صدرا.
- معیار العلم فی فن المنطق، (۲۰۰۲)، ابو حامد غزالی، شرح دکتر علی بو ملحم، بیروت: دار الهلال.
- نظریة المعرفة، (۱۴۱۱ق)، جعفر سبحانی، به قلم شیخ حسن محمد مکی العاملی، بیروت: الدار الاسلامیة.

فلسفه دین

عنوان درس به انگلیسی: Philosophy of Religion

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی انتخابی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: کلام (۲)

اهداف کلی درس: آشنائی با مسائل فلسفه دین

سرفصل درس: (سرفصل این درس، نباید با سرفصل‌های درس مسائل جدید کلامی (۱) و (۲) همپوشانی داشته باشد).

۱. کلیات: چیستی فلسفه دین و مسائل آن

۲. تعاریف دین و مشکل تعریف آن

۳. اخلاق و دین

۲-۳. دیدگاه وابستگی اخلاق به دین

۲-۳. دیدگاه استقلال اخلاق از دین

۴. معجزه

۱-۴. تعریف معجزه

۲-۴. امکان معجزه

۳-۴. اثبات معجزه

۴-۴. دلالت معجزه

۵. مرگ و جاودانگی

۱-۵. حقیقت مرگ و بقاء روح

۲-۵. انواع جاودانگی (شخصی و غیرشخصی)

۳-۵. هویت شخصی انسان و بقاء آن

۶. نظریه قبض و بسط تئوریک شریعت دکتر عبدالکریم سروش

۷. نظریه بسط تجربه نبوی و رؤیایانگاری وحی

منبع اصلی:

عقل و اعتقاد دینی، (۱۳۸۹)، مایکل پترسون و همکاران، ترجمه احمد نراقی و ابراهیم سلطانی، تهران: نشر نو.
جستارهایی در کلام جدید، محمد محمدرضایی و دیگران، (۱۳۸۱)، انتشارات سمت و دانشگاه قم.

منابع تکمیلی:

معجزه یا غیب‌نمون، نگرشی نو به معجزه، (۱۳۸۹)، محمدامین احمدی، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.
جاودانگی، (۱۳۹۰)، رضا اکبری، بوستان کتاب قم.

دین و اخلاق، (۱۳۹۲)، جواد دانش، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.

قبض و بسط تئوریک شریعت، (۱۳۷۰)، عبدالکریم سروش، تهران: مؤسسه فرهنگی صراط.

صراط‌های مستقیم، (۱۳۷۸)، عبدالکریم سروش، تهران: مؤسسه فرهنگی صراط.

کلام خدا، تحلیل و نقد دیدگاه روشنفکران دینی درباره وحی و تجربه نبوی، (۱۳۷۸)، عبدالله نصری، تهران:
دفتر نشر فرهنگ اسلامی.

سنت و سکولاریسم، گفتارهایی از عبدالکریم سروش، محمد مجتهد شبستری، مصطفی ملکیان و محسن
کدیور، (۱۳۸۱)، تهران: مؤسسه فرهنگی صراط.

فلسفه دین، خدا، اختیار و شر، (۱۳۷۶)، اولین پلانینگا، ترجمه محمد سعیدی مهر، قم: مؤسسه فرهنگی طه.

انتظار بشر از دین، (۱۳۸۵)، محمدامین احمدی، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.

کلام فلسفی (مجموعه مقالات)، (۱۳۷۴)، ترجمه ابراهیم سلطانی و احمد نراقی، تهران: صراط.

هندسه معرفتی کلام جدید، (۱۳۷۸)، احد فرامرز قراملکی، مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر.

فلسفه تطبیقی

عنوان درس به انگلیسی: Comparative Philosophy

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی انتخابی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: تاریخ فلسفه غرب (۵) و حکمت متعالیه (۵)

اهداف کلی درس: آشنائی با روش مطالعه تطبیقی بین نظریات فلسفی اسلامی و غربی.

سرفصل درس:

۱. کلیات: چیستی فلسفه تطبیقی، تعریف، روش، هدف، فایده و تاریخچه.
۲. بررسی تطبیقی سرفصل‌های زیر از منظر فیلسوفان اسلامی و غربی
  - ۱-۲. وجود و ماهیت (مباحث اصالت وجود و ماهیت، مسئله وحدت و کثرت، وجود ذهنی و عینی، ذات و ذات‌گرایی، کلی و جزئی، بحث کلیات و دیدگاه‌های مختلف در باب آن)
  - ۲-۲. بحث علیت (از منظر فیلسوفان اسلامی و غربی، مانند: جان لاک، برکلی، هیوم، کانت، ابن سینا، غزالی، ملاصدرا، علامه طباطبائی، ...)
  - ۳-۲. نفس‌شناسی (مباحث حقیقت نفس، دلایل تجرد نفس، حدوث و قدم آن، قوای نفس، رابطه نفس و بدن، حقیقت مرگ، بقاء نفس و جاودانگی)
  - ۴-۲. خداشناسی (مباحث مفهوم خدا، امکان شناخت خدا، اوصاف خدا، سرمدیت خدا، فعالیت خدا در جهان، هدف آفرینش، نظام احسن، چگونگی آفرینش زمانمند و مکانمند)
  - ۵-۲. معرفت‌شناسی (مباحث: اصالت عقل و تجربه، جزم‌گرایی و شکاکیت، میناگرایی، ...)

منابع:

فلسفه ایرانی و فلسفه تطبیقی، ترجمه جواد طباطبائی، نشر توس.

فلسفه تطبیقی، رضا داوری اردکانی، نشر ساقی.

مبانی فلسفه تطبیقی از دیدگاه هانری کربن، محمدرضا ریخته‌گران، در: زائر شرق، تدوین شهرام پازوکی، تهران: مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران.

فلسفه تطبیقی و تطبیق فلسفی، (۱۳۸۹)، حسین سلیمانی آملی، تهران: علمی و فرهنگی.

علیت از دیدگاه فیلسوفان مسلمان و تجربه گرا، (۱۳۸۰)، عین‌الله خادمی، بوستان کتاب قم.

هرم هستی، مهدی حائری یزدی، تحلیلی از مبادی هستی‌شناسی تطبیقی، مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران.

کاوشهای عقل نظری، مهدی حائری یزدی، مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران.

مسائل فلسفه، برتراند راسل، ترجمه منوچهر بزرگمهر، خوارزمی.

مابعدالطبیعه، ژان وال، ترجمه یحیی مهدوی و همکاران، خوارزمی.

منابع آموزشی دروس تاریخ فلسفه غرب و فلسفه اسلامی اعم از حکمت مشاء، اشراق و متعالیه.

فلسفه برای کودکان

عنوان درس به انگلیسی: Philosophy for Children

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی انتخابی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: حکمت متعالیه (۴) و فلسفه غرب (۳).

اهداف کلی درس: آشنائی با مباحث فبک (فلسفه برای کودکان) جهت استفاده در آموزش کودکان در

مدارس و مهد کودک‌ها

سرفصل درس:

۱. کلیات:

۱-۱. تعریف و چیستی فبک (فلسفه برای کودکان)

۲-۱. اهداف، ضرورت‌ها، مبانی، تاریخچه و رویکردهای برنامه فلسفه برای کودکان

۳-۱. مروری به مباحث فلسفی حوزه کودک

۲. تسهیل‌گر و ویژگی‌های او در برنامه فبک

۳. ویژگی‌های ابزارهای فبک

۴. روانشناسی رشد شناختی و امکان فلسفه ورزی کودکان

۵. تفکر مراقبتی در حلقه کندوکاو

۶. آموزش تفکر خلاق

۷. حلقه کندوکاو و مهارت‌های تسهیل‌گر در حلقه کندوکاو

۸. اجرای حلقه کندوکاو

۹. تفکر نقادانه (استدلال)

۱۰. تفکر نقادانه (مغالطه)

۱۱. داستان‌های فلسفی برای کودکان

منابع اصلی:

ناجی، سعید. (۱۳۸۶). کندوکاو فلسفی برای کودکان و نوجوانان. (ج ۱ و ۲). پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی. تهران.

منابع تکمیلی:

- اسکندری، حسین و کیانی، ژاله. (۱۳۸۶). «تأثیر داستان بر افزایش مهارت فلسفه‌ورزی و پرسشگری دانش آموزان». فصلنامه مطالعات برنامه درسی. شماره ۷.
- اسمیت، فیلیپ. (۱۳۸۲). ذهنیت فلسفی در مدیریت آموزشی. ترجمه محمدرضا بهرنگی. کمال تربیت. تهران.
- جهانی، جعفر. (۱۳۸۱). «نقد و بررسی مبانی فلسفی الگوی آموزشی تفکر انتقادی ماتیو لیپمن». فصلنامه علوم انسانی دانشگاه الزهراء(س). شماره ۴۲.
- ستاری، علی. (۱۳۹۱). «بررسی مفهوم و نقش فلسفه در فلسفه برای کودکان با توجه به روش ماتیو لیپمن». فصلنامه پژوهش‌های فلسفی - کلامی. شماره ۱.
- سلیمانی ابهری. (۱۳۹۱). «آموزش فلسفی کودکان در نظام تعلیم و تربیت اسلامی». فصلنامه پژوهش‌های فلسفی - کلامی. شماره ۱.
- شریفی اسدی، محمدعلی. (۱۳۸۸). «نگاهی به آموزش فلسفه برای کودکان در ایران و چالش‌های فرا روی آموزش فلسفه برای کودکان». فصلنامه معارف عقلی. شماره ۱۰.
- صفایی مقدم، مسعود. (۱۳۷۷). «برنامه آموزش فلسفه برای کودکان». فصلنامه علوم انسانی دانشگاه الزهراء(س). شماره ۲۶ و ۲۷.
- فخرایی، الهام. (۱۳۸۹). «فلسفه برای کودکان؛ گامی به سوی پیوند فلسفه با جامعه». فصلنامه تفکر و کودک. شماره ۱.
- فرامرز قراملکی، احد و امی، زهرا. (۱۳۸۴). «مقایسه سبک‌های لیپمن و برنی فیر». فصلنامه اندیشه نوین دینی. شماره ۲.
- فیشر، رابرت. (۱۳۸۹). آموزش تفکر. ترجمه غلامعلی سرمد. گاج. تهران.
- قائدی، یحیی. (۱۳۸۶). «امکان آموزش فلسفه به کودکان: چالش بر سر مفهوم فلسفه». فصلنامه مطالعات برنامه درسی. شماره ۷.
- قائدی، یحیی. (۱۳۸۳). بررسی مبانی نظری آموزش فلسفه به کودکان. تهران: انتشارات دواوین.
- لیپمن، ماتیو. (۱۳۸۸). «فلسفه برای کودکان و نوجوانان، رویکردی جدید در فلسفه تعلیم و تربیت». ترجمه سعید ناجی. فصلنامه فرهنگ. شماره ۱.

فلسفه علوم انسانی

عنوان درس به انگلیسی: Philosophy of Humanities

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع درس: تخصصی انتخابی

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: تاریخ فلسفه غرب (۴)

اهداف کلی درس: شناخت مبانی و بنیادهای نظری علوم انسانی و نقد آنها

سرفصل درس:

۱. کلیات: تعریف، اهمیت، اهداف و مفاهیم مرتبط
۲. تاریخچه: پژوهش‌های صورت گرفته در زمینه فلسفه علوم انسانی
۳. علوم انسانی غربی و بررسی مبانی آنها
  - ۱-۳. مبانی هستی‌شناختی
  - ۲-۳. مبانی معرفت‌شناختی
  - ۳-۳. مبانی انسان‌شناختی
  - ۴-۳. مبانی دین‌شناختی
  - ۵-۳. مبانی ارزش‌شناختی
  - ۶-۳. مبانی روش‌شناختی
۴. علوم انسانی اسلامی و بررسی مبانی آنها
  - ۱-۴. مبانی هستی‌شناختی
  - ۲-۴. مبانی معرفت‌شناختی
  - ۳-۴. مبانی انسان‌شناختی
  - ۴-۴. مبانی دین‌شناختی
  - ۵-۴. مبانی ارزش‌شناختی
  - ۶-۴. مبانی روش‌شناختی
۵. قلمرو اسلام در عرصه علوم انسانی (رابطه اسلام با مسائل تجربی و بنیادهای فکری و ارزش‌های فردی و اجتماعی علوم انسانی)

منابع

- خسروپناه، عبدالحسین (۱۳۹۴)، فلسفه علوم انسانی (بنیادهای نظری)، قم: دفتر نشر معارف.
- غلامی، رضا (۱۳۹۷)، معنا و مبنای علوم انسانی اسلامی، تهران: انتشارات آفتاب توسعه.